

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૪૯૮/૨૦૨૦

[આર/એસ.સી.એ./૧૨૪૯૮/૨૦૨૦ માં તારીખ ૦૪/૦૧/૨૦૨૧ ના

ઓર્ડરની સ્પીકીંગ ટુ મિનીટ્સ નોંધ પર]

=====

મેસર્સ ચેયાની ટ્રેડિંગ કંપનીના માલિક વિનોદકુમાર મુરલીધર ચેયાની

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧ અન્ય (ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે સુશ્રી વૈભવી કે પરીખ (૩૨૩૮)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે સરકારી વકીલ (૧)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે શ્રી નિકુન્ટ કે રાવલ (૫૫૫૮)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ઇલિશ જે વોરા

તારીખ:૦૩/૦૨/૨૦૨૧

મૌખિક આદેશ

(**PER** : માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા)

સ્પીકીંગ ટુ મિનિટ્સ માટેની આ નોંધ પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિકુન્ટ કે. રાવલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે. એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે કે 'શ્રીમતી કલ્પના કે. રાવલ' ની જગ્યાએ 'શ્રી નિકુન્ટ કે. રાવલ' નું નામ દર્શાવવામાં આવે, અને ફરરા ૨૧,૨૨,૨૩,૨૪ અને ૨૬ માં 'સુશ્રી રાવલ' નામને બદલે, 'શ્રી રાવલ' નું નામ ૪ જાન્યુઆરી ૨૦૨૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાં દર્શાવવામાં આવે, જે વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૪૯૮/૨૦૨૦ માં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિકુંત કે. રાવલનું નામ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૨૪૯૮/૨૦૨૦ માં ૪ જાન્યુઆરી ૨૦૨૧ના ચુકાદા અને આદેશની હાજરીમાં બતાવવામાં આવે અને ફરરા ૨૧,૨૨,૨૩,૨૪ અને ૨૬માં દેખાતા 'સુશ્રી રાવલ' નામને બદલે, ૪ જાન્યુઆરી ૨૦૨૧ના ચુકાદા અને આદેશમાં 'શ્રી રાવલ' નું નામ દર્શાવવામાં આવે.વધુમાં, ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમના ફરરા ૨૫માં દેખાતા 'શી' શબ્દને 'હી' શબ્દ સાથે બદલવો જોઈએ.

રજિસ્ટ્રી વહેલામાં વહેલી તકે જરૂરી સુધારાઓ અમલમાં મૂકશે અને ચુકાદો અને આદેશની નવી રિટ બહાર પાડશે.

તે મુજબ નોટનો નિકાલ કરવામાં આવે છે

(જે. બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિ)

(ઈલેશ જે વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૪૯૮/૨૦૨૦

સાથે

દીવાની અરજી (સાંભળવાની તારીખ નક્કી કરવા માટે) નંબર ૧/૨૦૨૦

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૪૯૮/૨૦૨૦ માં

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

સહી/—

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ઇલિશ જે વોરા

સહી/—

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સંદર્ભ કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.

૪	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે ?	ના.

=====

મેસર્સ ચેચાની ટ્રેડિંગ કંપનીના માલિક વિનોદકુમાર મુરલીધર ચેચાની

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧ અન્ય (ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે સુશ્રી વૈભવી કે પરીખ સાથે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાની.

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે સરકારી વકીલ (૧)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે શ્રી નિકુન્ટ કે રાવલ (પપપટ) સાથે શ્રીમતી કલ્પના કે રાવલ.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ઇલિશ જે વોરા

તારીખ:૦૪/૦૧/૨૦૨૧

મૌખિક ચુકાદો

(**PER:** માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા)

૧. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ રિટ-અરજી દ્વારા, રિટ-અરજદારે નીચેની રાહત માટે પ્રાર્થના કરી છે:

“(એ) એએમસીઓ બેંક, ચાલુ બેંક ખાતો નંબર ૦૨૩૭૨૩૨૦૦૦૨૮૭૨ અને એચડીએફસી બેંક લિમિટેડ સાથે અરજદાર દ્વારા રાખવામાં આવેલ બચત બેંક ખાતો નંબર ૦૨૩૭૧૦૦૦૦૩૮૪૮૭ સાથે રાખવામાં આવેલ સી. સી./ચાલુ બેંક ખાતો નંબર ૦૬૬૦૨૮૩૦૪૦૦૦૦૧૩ ને અસ્થાયી રૂપે જોડતા પરિશિષ્ટ-એ (કોષ્ટી) પર ૨૮/૮/૨૦૨૦ (અજાણતાં ૨૮/૮/૨૦૧૮ તરીકે ઉલ્લેખિત) તારીખના આક્ષેપિત આદેશોને રદ કરો અને સેટ કરો;

(બી) આ અરજીના સ્વીકાર, સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ સુધી, પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને એએમસીઓ બેંક, ચાલુ બેંક ખાતા નંબર ૦૨૩૭૨૩૨૦૦૦૨૮૭૨ અને બચત બેંક ખાતા નંબર ૦૨૩૭૧૦૦૦૦૩૮૪૮૭ સાથે એચડીએક્સી બેંક લિમિટેડ સાથે સીસી/ચાલુ બેંક ખાતા નંબર ૦૬૬૦૨૮૩૦૪૦૦૦૦૧૩ પર જોડાણ ઉપાડવાનો નિર્દેશ આપો અને અરજદારને આવા બેંક ખાતાનું સંચાલન કરવાની મંજૂરી આપો;

(સી) ન્યાયના હિતમાં ન્યાયી અને યોગ્ય માનવામાં આવતી અન્ય કોઈપણ અને વધુ રાહત આપવામાં આવે;

(ડી) આ અરજીના ખર્ચની જોગવાઈ કરવી.”

૨. આ રિટ-એપ્લિકેશનને જન્મ આપતી હકીકતો નીચે પ્રમાણે સારાંશિત કરી શકાય છે:

૩. રિટ-અરજદાર મેસર્સ ચેચાની ટ્રેડિંગ કંપનીના નામે ચાલતી માલિકીની પેઢીનો માલિક છે.આ સંસ્થા લોહ અને બિન-લોહ ધાતુના ભંગારના વેપારના

વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી છે.રિટ-અરજદાર અનુક્રમે સી.જી.એસ.ટી. અધિનિયમ અને જી.જી.એસ.ટી. અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ માન્ય નોંધણી પ્રમાણપત્ર ધરાવે છે.

૪. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી એવું લાગે છે કે વિભાગના ફ્લાઈંગ સ્કવોડ દ્વારા ૧૧મી ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ રિટ-અરજદારના પરિસરમાં સ્થળની મુલાકાત લેવામાં આવી હતી.વિભાગનો પ્રથમ દષ્ટિએ મત છે કે રિટ-અરજદાર દ્વારા અનુક્રમે જે. એસ. કે. મેટાકાસ્ટ અને ઉત્તમ મેટલ અને એલોયસ પાસેથી કરવામાં આવેલી ખરીદી વાસ્તવિક નથી.

૫. વિભાગ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસ દરમિયાન, ૧લી જુલાઈ ૨૦૧૭ અને ૧૧મી ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ વચ્ચેના સમયગાળા માટે રજિસ્ટર, દસ્તાવેજો અને ખાતાના પુસ્તકો એકત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેનો કબજો લેવામાં આવ્યો હતો.

૬. એવું લાગે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૨એ ૨૮મી ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ના રોજ (આ રિટ-એપ્લિકેશન માટે સામૂહિક રીતે જોડાણ-એ) રોકડ ક્રેડિટ/ચાલુ બેંક ખાતા અને એચ. ડી. એફ. સી. બેંક લિમિટેડમાં રિટ-અરજદાર દ્વારા રાખવામાં આવેલા એક બચત બેંક ખાતાની કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૭. ફોર્મ જી. એસ. ટી. ડી. આર. સી.-૨૨ માં કામચલાઉ જમીનો વિવાદિત
આદેશ આ રીતે વાંચે છે:

“ફોર્મ જીએસટી ડીઆરસી-૨૨

[જુઓ નિયમ ૧૫૯ (૧)]

તારીખ:૨૮/૦૮/૨૦૨૦

માટે,

મેનેજર,

એએમસીઓ બેંક, અંતિમ પ્લોટ નંબર ૮૩૨,

ટી. પી. યોજના નંબર ૧૦, રઘુવીર ટેક્સટાઈલ મિલ્સ,

ગુજરાત બોટલિંગ કંપની,

રખિયાલ, અમદાવાદ,

ગુજરાત ૩૮૦૦૨૩

કલમ ૮૩ હેઠળ મિલકતની કામચલાઉ જોડાણ

તે જાણ કરવા માટે છે કે મેસર્સ ચેચાની ટ્રેડિંગ કંપની જે ૧૫૧૪, જી.આઈ.ડી.સી. ફેઝ-૩, વટવા, અમદાવાદ ૩૮૨૪૪૫ પર વ્યવસાયનું મુખ્ય સ્થળ ધરાવે છે, જેનો નોંધણી નંબર જી.એસ.ટી.આઈ.એન.-૨૪એ.એ.એચ.પી.સી.૧૪૩૧ G ૧ ZF, પાન નંબર-એ.એ.એચ.પી.સી.૧૪૩૧ G છે, તે સી.જી.એસ.ટી. અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલ કરપાત્ર વ્યક્તિ છે. ઉપરોક્ત વ્યક્તિ પાસેથી બાકી કર અથવા અન્ય કોઈ રકમ નક્કી કરવા માટે ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ ઉપરોક્ત કરપાત્ર વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે.વિભાગ પાસે ઉપલબ્ધ માહિતી અનુસાર, મારા ધ્યાનમાં આવ્યું છે કે આ વ્યક્તિ પાસે છે -

તમારી બેંકમાં બચત/વર્તમાન/એફ. ડી./આર. ડી./ડિપોઝિટરી ખાતું જેનો એકાઉન્ટ નંબર ૦૬૬૦૨૮૩૦૪૦૦૦૦૧૩ છે.

મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા અને કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે, હું મોહિત અગ્રવાલ, અધિક કમિશનર, આથી ઉપરોક્ત ખાતાને કામચલાઉ રીતે જોડું છું.

આ વિભાગની પૂર્વ પરવાનગી વિના ઉપરોક્ત ખાતા અથવા તે જ પાન પર

ઉપરોક્ત વ્યક્તિ દ્વારા સંચાલિત અન્ય કોઈપણ ખાતામાંથી ડેબિટ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.”

૮. આમ, ઉપર ઉલ્લેખિત આદેશના સાદા વાંચન પર એવું જણાય છે કે કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હોવાથી, વધારાના કમિશનરે ઉપર ઉલ્લેખિત બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના હેતુથી કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ તેમની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો યોગ્ય માન્યો હતો.

૯. ઉપર ઉલ્લેખિત કામચલાઉ જમીના આદેશથી અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, રિટ-અરજદાર વર્તમાન રિટ-અરજી સાથે આ અદાલત સમક્ષ છે.

૧૦. ૯મી ડિસેમ્બર ૨૦૨૦ના રોજ, આ અદાલતે નીચેનો આદેશ પસાર કર્યો:

“૧. અમે રિટ અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી વૈભવી પારિખ અને રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી ચિંતન દવેની સહાયથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાનીને સાંભળ્યાં છે- તેમને આપવામાં આવેલી એડવાન્સ કોપી પર પ્રતિવાદીઓ.

૨. આ રિટ અરજીમાં ગુજરાત ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એક્ટ (ટૂંકમાં

"જીએસટી એક્ટ") ની કલમ ૮૩ હેઠળ પસાર કરાયેલા બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના આદેશની કાયદેસરતા અને માન્યતા સામે પડકાર છે.રેકૉર્ડ પર બે ઓર્ડર છે.પ્રથમ આદેશ એએમસીઓ બેંકમાં રિટ અરજદાર દ્વારા રાખવામાં આવેલા રોકડ ક્રેડિટ/ચાલુ ખાતાના કામચલાઉ જોડાણ માટે અધિક કમિશનર, સી. જી. એસ. ટી., અમદાવાદ દક્ષિણ દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો છે (જોડાણ-એ પર અજાણતાં ૨૮/૦૮/૨૦૨૦ તરીકે ઉલ્લેખિત).બીજો આદેશ એચ. ડી. એફ. સી. બેંક લિમિટેડમાં રિટ અરજદાર દ્વારા રાખવામાં આવેલા એક ચાલુ બેંક ખાતા અને એક બચત બેંક ખાતાના જીએસટી અધિનિયમની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમીનો પણ છે. પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કાયદાની કલમ ૮૩ લાગુ કરવાની આ કાર્યવાહીને પડકાર અનેક આધારો પર છે.

૩. આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા કેટલાક આદેશોના આધારે અથવા તેના બદલે મજબૂત રીતે રિટ અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાનીની રજૂઆતોમાંની એક એ છે કે કેશ ક્રેડિટ એકાઉન્ટને જોડવાનો આદેશ આપી શકાતો નથી.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, રોકડ ધિરાણ ખાતું એ એક ખાતું છે, જે કરદાતાને તેના વ્યવસાયના હેતુ માટે બેંક પાસેથી નાણાં ઉછીના લેવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.તેથી, કોઈપણ નાણાં કે જે બેંક કરદાતાને ઉપલબ્ધ કરાવી શકે છે તે

આવશ્યકપણે લોન અથવા રોકડ ધિરાણ સુવિધાના સ્વરૂપમાં હશે.આવા સંજોગોમાં આપણી ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલો મત એ છે કે, બેંક અને કરદાતા વચ્ચે દેવાદાર-લેણદારનો સંબંધ રહેશે નહીં.

૪. રાજ્યના પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી ચિંતન દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે, આ બાબતમાં યોગ્ય સૂચનાઓ લેવા માટે તેમને સક્ષમ બનાવવા માટે નોટિસ જારી કરી શકાય છે.

૫. અમારો મત એ છે કે, બંને પક્ષોની રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એએમસીઓ બેંક, અમદાવાદ સાથે જાળવવામાં આવેલા રોકડ નંબર ૦૬૬૦૨૮૩૦૪૦૦૦૦૧૩ ક્રેડિટ/કરંટનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી રિટ અરજદાર તેની તરફેણમાં વચગાળાનો આદેશ આપવા માટે પ્રથમ દૃષ્ટિએ મજબૂત કેસ કરી શક્યો છે.

૬. આવા સંજોગોમાં, વચગાળાના આદેશ દ્વારા, અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે એમ્કો બેંક, અમદાવાદ સાથે જાળવવામાં આવેલા ઉપર ઉલ્લેખિત રોકડ ક્રેડિટ ખાતાની કામચલાઉ જમી હવે કાર્યરત રહેશે નહીં.કામચલાઉ જમી હટાવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.એએમસીઓ બેંક રિટ અરજદારને ઉપર ઉલ્લેખિત કેસ ક્રેડિટ ખાતું ચલાવવાની મંજૂરી

આપશે.જ્યાં સુધી એચડીએફસી બેંક લિમિટેડમાં જાળવવામાં આવેલા અન્ય બે ખાતાઓનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી સુનાવણીની આગામી તારીખે યોગ્ય આદેશ પસાર કરવામાં આવશે.

૭. ઉત્તરદાતાઓને નોટિસ જારી થવા દો, જે ૨૩/૧૨/૨૦૨૦ ના રોજ પરત કરી શકાય છે.હવે પ્રતિવાદીઓને કોઈ વધુ નોટિસ જારી કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી ચિંતન દવે પહેલેથી જ હાજર થઈ ગયા છે.

૮. આજે પસાર થયેલા આ આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, જોડાયેલ દીવાની અરજી ટકી શકશે નહીં અને તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવશે.”

૧૧. આમ, રોકડ ધિરાણ ખાતાની કામચલાઉ જમી હટાવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને જ્યાં સુધી અન્ય બે ખાતાઓ એટલે કે ઉપર ઉલ્લેખિત ચાલુ અને બચત ખાતાની વાત છે ત્યાં સુધી પ્રતિવાદીઓને નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી.

૧૨. રિટ-અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાનીએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે વિવાદિત આદેશ કાયદામાં ટકાઉ નથી કારણ કે

કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર થવાની તારીખે, કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી બાકી નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળની કાર્યવાહી એકવાર માલ, દસ્તાવેજો, પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓની તપાસ, તપાસ અને જમીની પ્રક્રિયા પૂર્ણ થઈ જાય અને અધિકૃત અધિકારી કરપાત્ર વ્યક્તિના પરિસરમાંથી બહાર નીકળી જાય, જેમના પરિસરમાં નિરીક્ષણ અને તપાસ હાથ ધરવામાં આવી રહી છે, તે પછી સમાપ્ત થઈ હોવાનું માનવામાં આવે છે.

૧૩. શ્રી હેમાનીના જણાવ્યા અનુસાર, ૧૧મી ઓગસ્ટ ૨૦૨૦ એટલે કે કામચલાઉ જમીના વિવાદિત આદેશની તારીખ સુધી, સી. જી. એસ. ટી. અધિનિયમની અન્ય કોઈ જોગવાઈ હેઠળ અન્ય કોઈ કાર્યવાહી બાકી નહોતી.

૧૪. શ્રી હેમાની રજૂઆત કરશે કે વિવાદિત આદેશો ખૂબ જ ગુપ્ત છે અને તે બુદ્ધિપૂર્વકની વિચારણા દર્શાવતા નથી.તેઓ રજૂઆત કરશે કે કાયદાની યોજના અનુસાર રિટ-અરજદારના કિસ્સામાં ન તો અત્યાર સુધી કોઈ આકારણી કરવામાં આવી છે અને ન તો કોઈ માંગ કરવામાં આવી છે. તેઓ એવી દલીલ કરશે કે મૂલ્યાંકનની ગેરહાજરીમાં માંગની માત્રા ચોક્કસપણે નક્કી કરી શકાતી નથી અને તેથી, ભવિષ્યમાં કોઈક સમયે ઊભી થઈ શકે તેવી કેટલીક સંભવિત માંગને ધ્યાનમાં રાખીને મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે બેંક ખાતાઓને જોડવાની

કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર છે.

૧૫. શ્રી હેમાની દલીલ કરશે કે કાયદાની યોજના અનુસાર, કરદાતા પાસેથી કર, વ્યાજ અને દંડની કોઈપણ રકમની વસૂલાત માટે બે પૂર્વ-આવશ્યકતાઓ છે:પ્રથમ, મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકનની રચના, અને બીજું, મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકનની રચના અનુસાર ડિમાન્ડ નોટિસ જારી કરવી.શ્રી હેમાનીના જણાવ્યા અનુસાર, નિર્વિવાદપણે, હાથમાં રહેલા કેસમાં બે શરતોમાંથી કોઈપણ પૂર્ણ થતી નથી.

૧૬. શ્રી હેમાની રજૂઆત કરશે કે સી. જી. એસ. ટી. અધિનિયમની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમી માટેની સત્તા ખૂબ જ સખત છે અને આવા સંજોગોમાં સત્તાધિકારી પાસેથી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે તે આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ યોગ્ય કાળજી અને સાવધાની સાથે અને માત્ર નોંધપાત્ર આધારો અને કારણો પર જ કરે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, હાથમાં રહેલા કિસ્સામાં, સત્તાના ઉપયોગને મનસ્વી કહી શકાય.

૧૭. ત્યારબાદ શ્રી હેમાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે રિટ-અરજદારને તેના બે બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીને કારણે મોટી મુશ્કેલી થઈ રહી છે.તેના પોતાના આવકવેરાના વળતર વગેરે સહિત તેના તમામ સત્તાવાર વ્યવહારો આ બે બેંક

ખાતાઓ સાથે જોડાયેલા છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આજે રિટ-અરજદાર તેની આવકવેરાનું રિટર્ન ફાઇલ કરી શકતો નથી કારણ કે પાન કાર્ડ આ બે ખાતાઓ સાથે જોડાયેલું છે જે હવે કામચલાઉ રીતે જોડાયેલા છે.તેઓ એવી દલીલ કરશે કે રિટ-અરજદાર નવું ખાતું પણ ખોલી શકતો નથી, કારણ કે નવું ખાતું ખોલવાના હેતુથી, પાન કાર્ડ જરૂરી છે અને એકવાર કોઈ પણ બેંક નવું ખાતું ખોલવાના હેતુથી પાન કાર્ડ નંબર દાખલ કરે, તો બંને બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીનો ડેટા તરત જ જાહેર થઈ જશે.

૧૮. છેલ્લે, શ્રી હેમાની રજૂઆત કરશે કે સંબંધિત પક્ષો પાસેથી રિટ-અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી ખરીદી સંપૂર્ણપણે વાસ્તવિક છે અને આવા વ્યવહારો પર શંકા કરવા માટે વિભાગ માટે કોઈ સારો આધાર અથવા કારણ નથી.

૧૯. ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી હેમાની પ્રાર્થના કરે છે કે તેમની રિટ-અરજીમાં યોગ્યતા હોવાથી, તેને મંજૂરી આપવામાં આવે અને વિવાદિત આદેશને રદ કરવામાં આવે અને તેને બાજુ પર મૂકવામાં આવે.

૨૦. તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી હેમાની, કુશલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ (વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૯૫૩૩/૨૦૧૯, ૧૭ ડિસેમ્બર ૨૦૧૯ના રોજ નક્કી કરાયેલ) ના કેસમાં આ

હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર નોંધપાત્ર આધાર રાખવા માંગે છે.

૨૧. બીજી તરફ, પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલ સુશ્રી કલ્પના રાવલે આ રિટ-અરજીનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે. શ્રીમતી રાવલ રજૂ કરશે કે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બે બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના રૂપમાં કાર્યવાહી ન્યાયી અને માન્ય છે. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે જ વધારાના કમિશનર, સી. જી. એસ. ટી. ને ખાતરી થઈ ગઈ હતી કે મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના હેતુથી કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. તેઓ દલીલ કરશે કે રિટ-અરજદાર વતી મુખ્ય દલીલ કે કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળની કાર્યવાહીનો અંત આવ્યો હોવાનું કહી શકાય, બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના હેતુ માટે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકાયો ન હોત, તે કોઈપણ યોગ્યતા વિના છે.

૨૨. સુશ્રી રાવલ રજૂ કરશે કે કુશલ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં આ હાઈકોર્ટના નિર્ણયને સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ અપીલ નંબર ૧૦૦૭૦/૨૦૨૦ દાખલ કરીને પડકારનો વિષય બનાવવામાં આવ્યો છે અને ૧૬મી નવેમ્બર ૨૦૨૦ના વચગાળાના આદેશ દ્વારા સુપ્રીમ કોર્ટે કહ્યું છે કે કુશલ લિમિટેડ (સુપ્રા) માં આ હાઈકોર્ટ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા અભિપ્રાયને સ્થગિત રાખવો જોઈએ અને

જ્યાં સુધી સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આ મુદ્દાનો આખરે જવાબ/નિર્ણય ન આપવામાં આવે ત્યાં સુધી અન્ય કેસોમાં તેનું પાલન ન કરવું જોઈએ.

૨૩. આવા સંજોગોમાં, સુશ્રી રાવલના જણાવ્યા અનુસાર, કુશલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ ઉચ્ચ ન્યાયાલયનો નિર્ણય રિટ-અરજદારને કોઈ લાભદાયી નથી.

૨૪. શ્રીમતી રાવલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે એવું ન કહી શકાય કે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ વિવેકાધીન શક્તિનો ઉપયોગ કોઈ પણ સામગ્રી અથવા વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ વિના છે.

૨૫. મૂળ રેકૉર્ડ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે તેમ રિટ-અરજદાર સામે પ્રથમ દષ્ટિએ વધુ કેસ છે જેથી બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના આદેશની બાંહેધરી આપી શકાય.તેણી દલીલ કરશે કે આ અદાલત આવા કારણોની પર્યાપ્તતામાં ન જઈ શકે.

૨૬. ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, સુશ્રી રાવલ પ્રાર્થના કરે છે કે આ રિટ-અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા ન હોવાથી, તેને નકારી શકાય.

૨૭. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને જોયા પછી, અમારા ધ્યાનમાં આવતો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના વિવાદિત આદેશને પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે કે કેમ.

૨૮. કાયદાની યોજના હેઠળ, કરવેરાની વસૂલાત અને વસૂલાત માટે પ્રકરણ III માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, આકારણી પ્રકરણ XII હેઠળ છે અને નિરીક્ષણ, શોધ, જમી અને ધરપકડ માટે પ્રકરણ XIV હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે. પ્રકરણ XV જે માંગ અને પુનઃપ્રાપ્તિ સાથે સંબંધિત છે. આ પ્રકરણ કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જોડાણની જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૮૩, જે હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તે આ રીતે વાંચે છે:—

“અમુક કિસ્સાઓમાં આવકનું રક્ષણ કરવા માટે કામચલાઉ જોડાણ.

— (૧) કલમ ૬૨ અથવા કલમ ૬૩ અથવા કલમ ૬૪ અથવા કલમ ૬૭ અથવા કલમ ૭૩ અથવા કલમ ૭૪ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી દરમિયાન, કમિશનરનો અભિપ્રાય હોય કે સરકારી મહેસૂલના હિતનું રક્ષણ કરવા માટે આમ કરવું જરૂરી છે, તો તે લેખિત આદેશ દ્વારા કરપાત્ર વ્યક્તિની બેંક ખાતા સહિત કોઈપણ મિલકતને નિયત કરવામાં આવે તેવી રીતે કામચલાઉ રીતે જમ કરી શકે છે.”

૨૯. તેથી, કલમ ૬૨,૬૩,૬૪,૬૭,૭૩ અને ૭૪ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી દરમિયાન, કમિશનર કરપાત્ર વ્યક્તિના બેંક ખાતા સહિત કોઈપણ મિલકતને કામચલાઉ રીતે જપ્ત કરી શકે છે.આ હેતુ માટે, કમિશનરે અભિપ્રાય બનાવવો પડશે કે સરકારી મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે આવું કરવું જરૂરી છે.આ પગલાં સૂચવ્યા મુજબ જ લેવા પડશે.સી. જી. એસ. ટી. નિયમો, ૨૦૧૭નો નિયમ ૧૫૯ (૧) મિલકતની કામચલાઉ જપ્તી સાથે સંબંધિત છે.આ નિયમ આ રીતે વાંચે છે:—

“(૧) જ્યારે કમિશનર કલમ ૮૩ની જોગવાઈઓ અનુસાર બેંક ખાતા સહિત કોઈપણ મિલકતને જપ્ત કરવાનો નિર્ણય કરે છે, ત્યારે તે ફોર્મ જી. એસ. ટી. ડી. આર. સી.—૨૨માં આદેશ પસાર કરશે, જેમાં તેમાં જપ્ત કરેલી મિલકતની વિગતોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.”

૩૦. નિયમ ૧૫૯ (૧) જણાવે છે કે જ્યારે કમિશનર બેંક ખાતા સહિત કોઈપણ મિલકતને જપ્ત કરવાનો નિર્ણય કરે છે, ત્યારે તે જીએસટી ડીઆરસી—૨૨ સ્વરૂપે આદેશ પસાર કરશે.જીએસટી નિયમો ૨૦૧૭માં વિવિધ ફોર્મ જોડવામાં આવ્યા છે.ફોર્મ જી. એસ. ટી. ડી. આર. સી.—૨૨ એ સ્વરૂપ રજૂ કરે છે જેમાં મિલકતને અસ્થાયી રૂપે જોડતા આદેશ જારી કરવાનો હોય છે અને નાણાકીય સંસ્થાને તેનો

સંદેશાવ્યવહાર કરવામાં આવે છે.તૈયાર સંદર્ભ માટે આ ફોર્મ નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યું છે.

“ફોર્મ જીએસટી ડીઆરસી-૨૨

[નિયમ ૧૫૯ (૧) જુઓ

તારીખ:

સંદર્ભ નં.:

માટે

_____ નામ

_____ સરનામું

(બેંક/પોસ્ટ ઓફિસ/નાણાકીય સંસ્થા/સ્થાવર મિલકત નોંધણી અધિકારી)

કલમ ૮૩ હેઠળ મિલકતની કામચલાઉ જમી

તે જાણ કરવા માટે છે કે મેસર્સ _____ (નામ) જે _____
_____ (સરનામું) પર વ્યવસાયનું મુખ્ય સ્થળ ધરાવે છે, જેની
નોંધણી સંખ્યા _____ જીએસટીઆઈએન/આઈડી
છે, પાન _____ એ <<SGST/સી.જી.એસ.ટી.>> અધિનિયમ

હેઠળ નોંધાયેલ કરપાત્ર વ્યક્તિ છે. ઉપરોક્ત વ્યક્તિ પાસેથી બાકી કર અથવા અન્ય કોઈ રકમ નક્કી કરવા માટે ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ <<-----> હેઠળ ઉપરોક્ત કરપાત્ર વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે.વિભાગ પાસે ઉપલબ્ધ માહિતી અનુસાર, મારા ધ્યાનમાં આવ્યું છે કે ઉપરોક્ત વ્યક્તિનું તમારા <<બેંક/પોસ્ટ ઓફિસ/નાણાકીય સંસ્થામાં <<બચત/વર્તમાન/એફ. ડી./આર. ડી./ડિપોઝિટરી>> ખાતું છે જેનો એકાઉન્ટ નંબર <<એકાઉન્ટ નંબર>> છે.

અથવા

મિલકત <<મિલકત ID & સ્થાન>> પર સ્થિત છે.

મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા અને કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે, I _ _ _ _ _ (નામ) _ _ _ _ _ (હોદ્દો), આથી ઉપરોક્ત ખાતું/મિલકતને કામચલાઉ રીતે જોડી દે છે.

આ વિભાગની પૂર્વ પરવાનગી વિના ઉપરોક્ત ખાતા અથવા તે જ પાન પર ઉપરોક્ત વ્યક્તિ દ્વારા સંચાલિત અન્ય કોઈપણ ખાતામાંથી ડેબિટ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

અથવા

ઉપરોક્ત મિલકતનો આ વિભાગની પૂર્વ પરવાનગી વિના નિકાલ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

સહી

નામ

હોદ્દો

નકલ કરો - "

૩૧. ઓર્ડરનું સ્વરૂપ દર્શાવે છે કે તે કરપાત્ર વ્યક્તિને સંબોધવામાં આવશે. જે કલમો હેઠળ આવી કરપાત્ર વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે છે તેને સંદર્ભિત કરવાની હોય છે અને પછી કોઈ પણ ડેબિટને મંજૂરી ન આપવા માટે નિર્દેશ જારી કરવાની હોય છે.

૩૨. કાયદાની કલમ ૮૩ અનુક્રમે કલમ ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૭, ૭૩ અને ૭૪ હેઠળ કાર્યવાહીની પેન્ડન્સીનો ઉલ્લેખ કરે છે. કલમ ૬૩ નોંધણી વગરની વ્યક્તિઓના મૂલ્યાંકન સાથે સંબંધિત છે. કલમ ૬૪ અમુક વિશેષ કેસોના સંદર્ભમાં સારાંશ આકારણી સંબંધિત છે. કલમ ૬૭ પ્રકરણ XIV માં આવે છે અને નિરીક્ષણ, શોધ અને જમીની શક્તિનો ઉલ્લેખ કરે છે. કલમ ૭૩ પ્રકરણ XV માં છે જેમાં તે

ચૂકવવામાં ન આવેલા અથવા ટૂંકા ગાળામાં ચૂકવવામાં આવેલા અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવેલા અથવા ખોટી રીતે લેવામાં આવેલા કરના નિર્ધારણ સાથે સંબંધિત છે, જેનો ઉપયોગ છેતરપિંડી અથવા હકીકતોને દબાવવા પર કરવામાં આવેલા કોઈપણ ઇરાદાપૂર્વકના ખોટા નિવેદન સિવાય અન્ય કોઈ કારણસર કરવામાં આવે છે.કલમ ૭૦ યોગ્ય અધિકારીને કોઈપણ વ્યક્તિને બોલાવવા માટે સત્તા પ્રદાન કરે છે જેની હાજરી તે પુરાવા આપવા અથવા દસ્તાવેજો અથવા કોઈપણ તપાસમાં અન્ય કોઈ વસ્તુ રજૂ કરવા માટે જરૂરી માને છે.આવી તપાસને ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ ન્યાયિક કાર્યવાહી માનવામાં આવે છે.

૩૩. કુશલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં, આ અદાલતની સંકલન ખંડપીઠે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૧૦. અહીં ઉપર નોંધાયેલા તથ્યો અને દલીલો પરથી, એવું બહાર આવ્યું છે કે ૨૭/૮/૨૦૧૮ ના રોજ જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી, જેના પછી એવું જાણવા મળ્યું હતું કે અરજદારોએ માલની ખરીદી કરી હતી અને તેના પર ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટનો લાભ લીધો હતો અને પ્રાપ્તકર્તા અથવા સપ્લાયર તરીકે માલની કોઈ વાસ્તવિક હિલચાલ વિના જીએસટી ઇન્વોઇસેસ એકત્ર કરીને વિવિધ ખરીદદારોને ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ પર પસાર કર્યો હતો.તપાસ દરમિયાન

જાણવા મળ્યું હતું કે અરજદારો કાગળ અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સના વેપારમાં રોકાયેલા હતા અને માત્ર ઇન્વોઈસેસના આધારે જીએસટીનો લાભ લીધો હતો અને તેમને ખરેખર કોઈ માલ પ્રાપ્ત થયો ન હતો. એવું લાગે છે કે પ્રતિવાદીઓ અનુસાર, જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસને અનુસરીને તપાસ હજુ પણ ચાલી રહી છે અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ અનુસાર, જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળની કાર્યવાહી હજુ સુધી પૂર્ણ થઈ નથી.

૧૧. જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ વર્તમાન હેતુ માટે જે હદ સુધી સુસંગત છે તે નીચે મુજબ છે:—

“૬૭ નિરીક્ષણ, શોધ અને જમીની સત્તા.— (૧) જ્યાં યોગ્ય અધિકારી, જે સંયુક્ત કમિશનરના હોદ્દાથી નીચે ન હોય, તેની પાસે એવું માનવાનાં કારણો હોય કે —

(એ) કરપાત્ર વ્યક્તિએ માલ અથવા સેવાઓના પુરવઠા અથવા બંને અથવા હાથમાં રહેલા માલના જથ્થાને લગતા કોઈપણ વ્યવહારને દબાવી દીધો છે અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ તેના હકથી વધુ ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટનો દાવો કર્યો છે અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ કરચોરી કરવા માટે

આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમોની કોઈપણ જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે; અથવા

(બી) માલસામાનના પરિવહનના વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા વેરહાઉસ અથવા ગોડાઉન અથવા અન્ય કોઈ સ્થળનો માલિક અથવા સંચાલક એવો માલ રાખે છે કે જે કરની ચુકવણીમાંથી બચી ગયો હોય અથવા તેણે તેના ખાતા અથવા માલને એવી રીતે રાખ્યો હોય કે જેનાથી આ અધિનિયમ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કરચોરી થવાની સંભાવના હોય, તો તે કરપાત્ર વ્યક્તિ અથવા માલસામાનના પરિવહનના વ્યવસાયમાં રોકાયેલી વ્યક્તિઓ અથવા વેરહાઉસ અથવા ગોડાઉનના માલિક અથવા સંચાલક અથવા અન્ય કોઈ સ્થળના વ્યવસાયના કોઈપણ સ્થળની તપાસ કરવા માટે કેન્દ્રીય કરના અન્ય કોઈ અધિકારીને લેખિતમાં અધિકૃત કરી શકે છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ હાથ ધરવામાં આવેલા નિરીક્ષણને અનુસરીને અથવા અન્યથા સંયુક્ત કમિશનરના હોદ્દાથી નીચે ન હોય તેવા યોગ્ય અધિકારી પાસે એવું માનવા માટે કારણો હોય કે જમી માટે જવાબદાર કોઈપણ માલ અથવા કોઈપણ દસ્તાવેજો અથવા પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓ, જે તેમના મતે આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ

કાર્યવાહી માટે ઉપયોગી અથવા સંબંધિત હશે, તે કોઈપણ જગ્યાએ ગુપ્ત રાખવામાં આવે છે, તો તે કેન્દ્રીય કરવેરાના અન્ય કોઈપણ અધિકારીને લેખિતમાં તપાસ કરવા અને જપ્ત કરવા માટે અધિકૃત કરી શકે છે અથવા પોતે જ આવા માલ, દસ્તાવેજો અથવા પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓની તપાસ અને જપ્ત કરી શકે છે:

પરંતુ જ્યાં આવી કોઈ ચીજવસ્તુ જપ્ત કરવી વ્યવહારુ ન હોય ત્યાં યોગ્ય અધિકારી અથવા તેના દ્વારા અધિકૃત કોઈ અધિકારી માલના માલિક અથવા કસ્ટોડિયનને આદેશ આપી શકે છે કે તે આવા અધિકારીની અગાઉની પરવાનગી સિવાય માલને દૂર કરશે નહીં, તેની સાથે ભાગ લેશે નહીં અથવા અન્યથા તેની સાથે વ્યવહાર કરશે નહીં.

વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે આ રીતે જપ્ત કરાયેલા દસ્તાવેજો અથવા પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓ આવા અધિકારી દ્વારા તેમની તપાસ માટે અને આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ તપાસ અથવા કાર્યવાહી માટે જરૂરી હોય તેટલા લાંબા સમય સુધી જ જાળવી રાખવામાં આવશે.

(૩) પેટા-કલમ (૨) માં ઉલ્લેખિત દસ્તાવેજો, પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓ અથવા કરપાત્ર વ્યક્તિ અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા રજૂ કરાયેલા

કોઈપણ અન્ય દસ્તાવેજો, પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓ, જેના પર આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટે વિશ્વાસ કરવામાં આવ્યો નથી, તે ઉપરોક્ત નોટિસ જારી થયાના ત્રીસ દિવસની અંદર આવી વ્યક્તિને પરત કરવામાં આવશે.”

૧૨. વર્તમાન કેસમાં, અરજદારોના પરિસરની તલાશી લેવામાં આવી હોવાથી, જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ની પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈઓ લાગુ કરવામાં આવશે.તેની શરતોમાં, આ વતી જારી કરાયેલ અધિકૃતતાને અનુસરીને, યોગ્ય અધિકારી તે પરિસરની શોધ કરી શકે છે જેના સંદર્ભમાં તપાસ અધિકૃત છે અને માલ, દસ્તાવેજો અથવા પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓ જપ્ત કરી શકે છે અને દસ્તાવેજો અથવા પુસ્તકો અથવા વસ્તુઓ જ્યાં સુધી જરૂરી હોય ત્યાં સુધી જાળવી શકે છે. વર્તમાન કેસમાં ૨૭/૯/૨૦૧૮ ના રોજ અરજદારોના પરિસરમાં તપાસની કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ૧/૪/૨૦૧૯ ના રોજ મુલાકાત લેવામાં આવી હતી જેના કારણે બીજા અરજદારની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ, અરજદારોના પરિસરમાં કોઈ તપાસ હાથ ધરવામાં આવી નથી.તેથી, તપાસની કાર્યવાહી સમાપ્ત થઈ ગઈ છે.પ્રતિવાદીઓનો કેસ છે કે જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળની કાર્યવાહી હજુ પૂર્ણ થઈ નથી અને આ બાબત હજુ પણ તપાસ હેઠળ

છે.આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, એવું હોઈ શકે છે કે આ અધિનિયમ હેઠળ શોધ, તપાસ અથવા અન્ય કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી હોઈ શકે છે; જો કે, આવી તપાસ અથવા અન્ય કાર્યવાહી જીએસટી અધિનિયમની કલમ ૬૭ હેઠળ નથી અને તેથી, એવું ન કહી શકાય કે કોઈપણ કાર્યવાહી જીએસટી અધિનિયમની કલમ ૬૭ હેઠળ બાકી છે.

૧૩. આ કિસ્સામાં, જીએસટી કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમીના આદેશો આપવામાં આવ્યા છે, જે નીચે મુજબ છે:—

“૮૩. અમુક કિસ્સાઓમાં આવકનું રક્ષણ કરવા માટે કામચલાઉ જોડાણ.— (૧) કલમ ૬૨ અથવા કલમ ૬૩ અથવા કલમ ૬૪ અથવા કલમ ૬૭ અથવા કલમ ૭૩ અથવા કલમ ૭૪ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહી પેન્ડિંગ દરમિયાન, કમિશનરનો અભિપ્રાય હોય કે સરકારી મહેસૂલના હિતનું રક્ષણ કરવાના હેતુસર આમ કરવું જરૂરી છે, તો તે લેખિત આદેશ દ્વારા કરપાત્ર વ્યક્તિની બેંક ખાતા સહિત કોઈપણ મિલકતને નિયત કરવામાં આવે તેવી રીતે કામચલાઉ રીતે જમ કરી શકે છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કરવામાં આવેલા આદેશની તારીખથી એક

વર્ષનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી આવી દરેક કામચલાઉ જમીની અસર બંધ થઈ જશે.

૧૪. જીએસટી કાયદાની કલમ ૮૩ના સાદા વાંચન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે તે હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે એક અનિવાર્ય શરત એ છે કે કાર્યવાહી જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૨ અથવા કલમ ૬૩ અથવા કલમ ૬૪ અથવા કલમ ૬૭ અથવા કલમ ૭૩ અથવા કલમ ૭૪ હેઠળ બાકી હોવી જોઈએ.વર્તમાન કેસમાં, જીએસટી કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળની કાર્યવાહી હવે બાકી નથી અને તપાસને અનુસરીને, કલમ ૮૩ માં ઉલ્લેખિત અન્ય કોઈપણ કલમ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી નથી.આ સંજોગોમાં, જે તારીખે કામચલાઉ જમીનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો, તે તારીખે જીએસટી કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાની મૂળભૂત જરૂરિયાત સંતોષાઈ ન હતી.તેથી, જીએસટી કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ અરજદારોના બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમી તેની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત નથી અને તેને ટકાવી શકાતી નથી.

૧૬. અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, જી. એસ. ટી. કાયદાની કલમ ૬૨,૬૩,૬૪,૬૭,૭૩ અથવા ૭૪ હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી પેન્ડિંગની ગેરહાજરીમાં, જી. એસ. ટી. કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ

અરજદારોના બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીના આદેશો કાયદાની સત્તા વગરના છે અને તેને બિનટકાઉ ગણવામાં આવે છે.”

૩૪. આમ, આ અદાલતે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે બિનજરૂરી બાબત એ છે કે કાર્યવાહી કલમ ૬૨ અથવા કલમ ૬૩ અથવા કલમ ૬૪ અથવા કલમ ૬૭ અથવા કલમ ૭૩ અથવા કલમ ૭૪ હેઠળ બાકી હોવી જોઈએ. આ કેસમાં સંકલન ખંડપીઠે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર થયાની તારીખે કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી બાકી ન હોવાથી, તે આદેશને ગેરકાયદેસર અને કાયદાની જોગવાઈઓ, ખાસ કરીને કાયદાની કલમ ૮૩ની વિરુદ્ધ બનાવશે.

૩૫. હવે આપણે ઉપર ઉલ્લેખિત સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની તપાસ કરીશું. આ હુકમ આ પ્રમાણે છે:

“પક્ષકારો માટે વિદ્વાન સલાહ સાંભળી.

વચગાળાની રાહતના પ્રશ્ન પર, અમે અરજદાર-ભારત સંઘ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલી આશંકા સાથે સંમત છીએ કે અન્ય સમાન કેસોમાં

અનુસરવામાં આવતા વિવાદિત ચુકાદાને નકારી શકાય નહીં.તેને મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં કારણ કે આ મુદ્દો આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા હેઠળ છે.

બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વિવાદિત ચુકાદામાં વ્યક્ત કરેલા અભિપ્રાયને સ્થગિત રાખવામાં આવે છે અને જ્યાં સુધી આ અદાલત દ્વારા આ મુદ્દાનો આખરે જવાબ/નિર્ણય લેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અન્ય કેસોમાં તેનું પાલન કરી શકાતું નથી.

બે અઠવાડિયા પછી આ બાબતની ચાટી બનાવો.

જો કોઈ સોગંદનામું હોય તો તેનો જવાબ આ દરમિયાન દાખલ કરો.”

૩૬. આમ, સુપ્રીમ કોર્ટે કુશલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલત દ્વારા વ્યક્ત કરેલા અભિપ્રાયને સ્થગિત રાખ્યો છે અને વધુ સ્પષ્ટતા કરી છે કે જ્યાં સુધી સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આ મુદ્દાનો આખરે જવાબ/નિર્ણય લેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અન્ય કેસોમાં તેનું પાલન ન કરવું જોઈએ.

૩૭. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ

કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર થવાની તારીખે કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળની કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી અંગે શ્રી હેમાનીની દલીલમાં જવાનું ટાળીએ છીએ.

૩૮. હવે અમે રિટ-અરજદાર વતી ઉઠાવવામાં આવેલા અન્ય આધારો પર કાર્યવાહીની કાયદેસરતા અને માન્યતાને ધ્યાનમાં લેવા આગળ વધીએ છીએ.

૩૯. આ અદાલતની એક સંકલિત બેન્ચ, જેમાં અમારામાંથી એક (જે. બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિ) પક્ષકાર હતા અને વેલેરિયસ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ (વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૩૧૩૨/૨૦૧૯, ૨૮મી ઓગસ્ટ ૨૦૧૯ના રોજ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો) ના કેસમાં ચુકાદાના લેખક પણ હતા, તેમણે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાઓના અવકાશ અને ઉપયોગના સંદર્ભમાં કાયદાની સ્થિતિ તપાસવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો. આપણે સંબંધિત અવલોકનો આ રીતે ટાંકી શકીએ છીએ:

“કલમ ૮૩ એ અભિપ્રાય વિશે વાત કરે છે જે સરકારી મહેસૂલના હિતના રક્ષણના હેતુ માટે રચવો જરૂરી છે. રચવામાં આવનાર સત્તામંડળનો કોઈપણ અભિપ્રાય વસ્તુનિષ્ઠ પરીક્ષણને આધિન નથી. આ ભાષા સત્તાવાર તપાસની સુસંગતતા માટે કોઈ જગ્યા છોડતી નથી કે જેના આધારે સત્તાધિકારી પોતાનો અભિપ્રાય ઘડવામાં કાર્ય કરી શકે છે. પરંતુ,

તે જ સમયે, એવી સામગ્રી હોવી જોઈએ કે જેના આધારે સત્તાધિકારી પોતાનો અભિપ્રાય બનાવી શકે કે સરકારી આવકના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે માલ અથવા બેંક ખાતાની કામચલાઉ જમીનો આદેશ આપવો જરૂરી બની ગયો છે.સંબંધિત સામગ્રીનું અસ્તિત્વ અભિપ્રાયની રચના માટે પૂર્વશરત છે."મે" શબ્દનો ઉપયોગ માત્ર વિવેકબુદ્ધિ જ નહીં, પરંતુ સરકારી આવકના હિતનું રક્ષણ કરવા માટે કામચલાઉ જોડાણનો આદેશ પસાર કરવાની જરૂરિયાત ઊભી થઈ છે તે ધ્યાનમાં લેવાની જવાબદારી પણ સૂચવે છે.તેથી, કમિશનર દ્વારા રચવામાં આવેલો અભિપ્રાય અથવા સોંપવામાં આવેલ સત્તાધિકારી દ્વારા કેસ લેવાનો અભિપ્રાય કાલ્પનિક આધાર પર, ઈચ્છાશીલ વિચારસરણી પર ન હોઈ શકે, ભલે તે ગમે તેટલું પ્રશંસનીય હોય.આ પ્રકારનો અભ્યાસક્રમ કાયદામાં અસ્વીકાર્ય છે.પુનરાવર્તનની કિંમત પર, અભિપ્રાયની રચના, વ્યક્તિલક્ષી હોવા છતાં, કેટલીક વિશ્વસનીય સામગ્રી પર આધારિત હોવી જોઈએ જે જાહેર કરે છે કે જે સરકારી આવકના હિતના રક્ષણના હેતુથી માલ અથવા બેંક ખાતાને કામચલાઉ રીતે જોડવા માટે જરૂરી છે.વાજબી માન્યતાની વૈધાનિક જરૂરિયાત નાગરિકને હેરાન કરનારી કાર્યવાહીથી બચાવવાની છે.""માન્યતા" એ હકીકતને સાચી તરીકે સ્વીકારવાની માનસિક ક્રિયા છે, તેથી, કોઈપણ હકીકત વિના, કોઈ માન્યતા બનાવી શકાતી નથી.તે પણ એટલું જ સાચું છે કે આ કાયદા હેઠળ સત્તાધિકારીએ તેની

માન્યતાના કારણો જણાવવા જરૂરી નથી.પરંતુ જો તેને પડકારવામાં આવે કે તેની પાસે માનવાનું કોઈ કારણ નથી, તો તે કિસ્સામાં તેણે તે સામગ્રી જાહેર કરવી જોઈએ કે જેના પર તેની માન્યતા રચવામાં આવી હતી, જેમ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે શેઓનાથ સિંહના કેસમાં [એ. આઈ. આર. ૧૯૭૧ એસ. સી. ૨૪૫૧] એવું માન્યું છે કે, અદાલત એ સામગ્રીની તપાસ કરી શકે છે કે શું એક પ્રામાણિક અને વાજબી વ્યક્તિ આવી સામગ્રી પર તેની વાજબી માન્યતાને આધારે આધાર આપી શકે છે કે કેમ, જો કે માન્યતા માટેના કારણોની પર્યાપ્તતાની અદાલત દ્વારા તપાસ કરી શકાતી નથી.આ કેસમાં, પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રીમતી મહેતાએ ખૂબ જ વાજબી રીતે રજૂઆત કરી હતી કે માત્ર કામચલાઉ જમીના વિવાદિત આદેશમાં કોઈ કારણ નથી, પરંતુ મૂળ ફાઇલમાં એવું કંઈ નથી કે જેના આધારે આ અદાલત સત્તાધિકારી દ્વારા રચાયેલી માન્યતાની વાસ્તવિકતાની ખાતરી કરવાની સ્થિતિમાં હોય."જરૂરી" શબ્દનો અર્થ થાય છે અનિવાર્ય, આવશ્યક; અનિવાર્યપણે આવશ્યક, ઉપયોગી, આકસ્મિક અથવા અનુકૂળ; આવશ્યક; અનિવાર્ય; અન્યથા બનવું અશક્ય; ટાળવું નહીં; અનિવાર્ય."જરૂરી" શબ્દનો અર્થ તે જોડાણમાં થવો જોઈએ જેમાં તેનો ઉપયોગ થાય છે.સત્તામંડળ દ્વારા અભિપ્રાયની રચના એ રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીના સંદર્ભમાં બુદ્ધિના તીવ્ર ઉપયોગને પ્રતિબિંબિત કરવી જોઈએ કે માલ અથવા બેંક ખાતા

અથવા અન્ય વસ્તુઓની કામચલાઉ જમીનો આદેશ આપવો જરૂરી બની ગયો હતો જે અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહી માટે ઉપયોગી અથવા સુસંગત હોઈ શકે છે.ભીખુભાઈ વિઠ્ઠલભાઈ પટેલ અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય AIR ૨૦૦૮ S C C ૧૭૭૧].

૩૭. જે. જયલલીતા વિરુદ્ધ યુ. ઓ. આઈ. [એ. આઈ. આર. ૧૯૯૯ એસ. સી. ૧૯૧૨] માં, સુપ્રીમ કોર્ટે ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૩ (૧) માં "જરૂરી હોય તેટલું" અભિવ્યક્તિનો અર્થઘટન કરતી વખતે, જે રાજ્ય સરકારને આવા વિસ્તાર અથવા વિસ્તારો માટે અથવા આવા કેસ અથવા કેસોના જૂથ માટે કાયદા હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓની સુનાવણી માટે જરૂરી હોય તેટલા વિશેષ ન્યાયાધીશોની નિમણૂક કરવાની વિવેકબુદ્ધિ આપે છે, એવું નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

“વિધાનસભાએ તેને સરકારની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડવી પડી હતી કારણ કે તે જરૂરિયાત જાણવાની વધુ સારી સ્થિતિમાં હશે.વધુમાં, સરકારને આપવામાં આવેલી વિવેકબુદ્ધિ નિરપેક્ષ નથી.તે "વૈધાનિક જવાબદારી અથવા ફરજની પ્રકૃતિ" માં છે.આ એવી જરૂરિયાત છે જેના કારણે સરકાર દ્વારા સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી બનશે.ક્યારે જરૂરિયાત ઊભી થશે અને કયા પ્રકારની અનિશ્ચિતતા છે તે અંગે વિધાનસભા "જરૂરિયાત" ના

માર્ગદર્શન સિવાય અન્ય કોઈ માર્ગદર્શિકા નિર્ધારિત કરી શકી ન હોત.ખરેખર આ જ કારણ છે કે વિધાનસભાએ સરકારને વિવેકબુદ્ધિ પ્રદાન કરતી વખતે એવી જોગવાઈ કરી છે કે સરકાર જરૂરી હોય તેટલા વિશેષ ન્યાયાધીશોની નિમણૂક કરશે.અમારા મતે "જે જરૂરી હોય તે" શબ્દો એ માર્ગદર્શિકા છે જે મુજબ સરકારે ઝડપી સુનાવણીના ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવો પડશે."જરૂરી" શબ્દનો અર્થ થાય છે જે અનિવાર્ય, જરૂરી અથવા આવશ્યક છે."

૩૮ બેરિયમ કેમિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કંપની લો બોર્ડ [એ. આઈ. આર. ૧૯૬૭ એસ. સી. ૨૯૫] માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે કેટલાક અંગ્રેજી અને ભારતીય સત્તામંડળોની વિચારણા પર ધ્યાન દોર્યું હતું કે અભિવ્યક્તિઓ "સંતુષ્ટ છે", "અભિપ્રાયની છે" અને "માનવાનું કારણ છે" વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ સૂચવે છે, જો કે તે સાચું છે કે સત્તાનું સ્વરૂપ તમામ સંબંધિત જોગવાઈઓની વિચારણાની સંપૂર્ણતા પર નક્કી કરવું પડશે.સર્વોચ્ચ અદાલતે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની કલમ ૨૩૭નો અર્થઘટન કરતી વખતે જણાવ્યું હતું કે:

"૬૪. કલમ ૨૩૭ નો ઉદ્દેશ એવી તપાસની જોગવાઈ કરીને કંપની સાથે વ્યવહાર કરનારાઓના હિતોનું રક્ષણ કરવાનો છે કે જ્યાં વ્યવસ્થાપન તે

હિતોને જોખમમાં મૂકવા માટે હાથ ધરવામાં આવે છે અથવા જ્યાં કંપની કપટપૂર્ણ અથવા ગેરકાયદેસર હેતુ માટે ચલાવવામાં આવે છે.કલમ (એ) કોઈ મુશ્કેલી ઊભી કરતી નથી કારણ કે તપાસ કાં તો કંપનીની ઇચ્છા પર વિશેષ ઠરાવ દ્વારા અથવા અદાલતના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવે છે જ્યાં ન્યાયિક પ્રક્રિયા દરમિયાનગીરી કરે છે.બીજી બાજુ કલમ (બી), તપાસનો નિર્દેશ સરકાર અથવા બોર્ડના વ્યક્તિલક્ષી અભિપ્રાય પર છોડી દે છે.વિધાનસભાએ કલમ ૬૩૭ (i) (a) લાગુ કરી હોવાથી તે જાણતી હતી કે સરકાર કલમ ૨૩૭ (b) હેઠળ બોર્ડને તેની સત્તા સોંપશે.શું વિધાનસભાએ કોઈપણ નિયંત્રણો અથવા મર્યાદાઓ વિના તપાસનો આદેશ આપવાની સંપૂર્ણ સત્તા સરકાર અથવા બોર્ડના વ્યક્તિલક્ષી નિર્ણય પર છોડી દીધી હોત?તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અભિપ્રાયની રચના એ સંપૂર્ણપણે વ્યક્તિલક્ષી પ્રક્રિયા છે.તેમાં પણ કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે વિધાનસભાએ સરકારનો અભિપ્રાય આપ્યો છે અને અદાલતનો નહીં, તેથી આવા અભિપ્રાયને ઔચિત્ય, વાજબીપણું અથવા પર્યાપ્તતાના આધારે પડકારવામાં આવતો નથી.પરંતુ સત્તામંડળે પેટા-કલમો (i), (ii) અથવા (iii) માં જે સૂચવવામાં આવ્યું છે તે સૂચવતા સંજોગોમાંથી આવા અભિપ્રાય પર પહોંચવું જરૂરી છે.જો આ સંજોગો અસ્તિત્વમાં ન હોત, તો શું સરકાર હજુ પણ એમ કહી શકે કે તેના મતે તે અસ્તિત્વમાં છે અથવા સરકાર એ જ વાત કહી શકે છે કે જ્યાં કલમ સાથે

સંબંધિત સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી?તેમાં કોઈ શંકા નથી કે વિધાનસભાએ "સંજોગો સૂચવે છે" શબ્દસમૂહનો ઉપયોગ કર્યો છે.પરંતુ તે અભિવ્યક્તિનો અર્થ એ છે કે સંજોગો એવા હોવા જરૂરી નથી કે જે છેતરપિંડી કરવાના હેતુ અથવા કપટપૂર્ણ અથવા ગેરકાયદેસર હેતુને નિર્ણાયક રીતે સ્થાપિત કરે.આવા હેતુ અથવા હેતુના પુરાવા હજુ પણ તપાસ દ્વારા રજૂ કરવાના બાકી છે.પરંતુ "સંજોગો સૂચવે છે" અભિવ્યક્તિ એ રચનાને સમર્થન આપી શકતી નથી કે સંજોગોનું અસ્તિત્વ પણ વ્યક્તિલક્ષી અભિપ્રાયની બાબત છે.તે અભિવ્યક્તિ નિર્દેશ કરે છે કે એવા સંજોગો હોવા જોઈએ કે જેમાંથી સત્તામંડળનો અભિપ્રાય બને છે કે તેઓ ત્રણ પેટા-કલમોમાં નિર્ધારિત નિર્ણાયક બાબતો સૂચવે છે.તે વિચારવું મુશ્કેલ છે કે વિધાનસભા અભિપ્રાયની રચના અને તે સંજોગો કે જેના પર તે સ્થાપિત થવાની છે તે બંનેને વ્યક્તિલક્ષી પ્રક્રિયા પર છોડી શકી હોત.એવું કહેવું પણ વાજબી નથી કે આ કલમ સત્તામંડળને એમ કહેવાની મંજૂરી આપે છે કે તેણે એવા સંજોગો પર અભિપ્રાય રચ્યો છે જે તેના મતે અસ્તિત્વમાં છે અને જે તેના મતે છેતરપિંડી અથવા કપટપૂર્ણ અથવા ગેરકાયદેસર હેતુ સૂચવે છે.તે વિચારવું પણ એટલું જ ગેરવાજબી છે કે વિધાનસભા અસ્તિત્વમાં રહેલા સંજોગો પર અભિપ્રાયની જરૂરિયાતની નાની સુરક્ષાને પણ છોડી શકી હોત, જે એવી બાબતો સૂચવે છે કે જેના માટે તપાસનો આદેશ આપી શકાય અને અભિપ્રાય છોડી શકાય અને

એવા સંજોગોનું અસ્તિત્વ પણ કે જેમાંથી તેને વ્યક્તિલક્ષી પ્રક્રિયા માટે રચવામાં આવે છે. આ વિશ્લેષણ ગોવરના આધુનિક કંપની કાયદો (બીજી આવૃત્તિ) પાનું ૫૪૭ માં સમર્થન મેળવે છે જ્યાં વિદ્વાન લેખક, અંગ્રેજી અધિનિયમની કલમ ૧૬૫ (બી) સાથે કામ કરતી વખતે નિરીક્ષણ કરે છે કે "વેપાર મંડળ હંમેશા તેમની પોતાની દરખાસ્ત પર નિમણૂક માટે ચોક્કસ આધારોના પ્રકાશમાં તેની વિવેકાધીન શક્તિનો ઉપયોગ કરશે" અને "જ્યાં સુધી સંજોગો તેની બાંહેધરી ન આપે ત્યાં સુધી નિમણૂક ન કરવા માટે તેમના પર વિશ્વાસ કરી શકાય છે પરંતુ તેઓ જાહેર અને વ્યાપારી નૈતિકતાના આધારે જરૂરિયાતની ચકાસણી કરશે". તેથી એવા સંજોગો હોવા જોઈએ કે જે સત્તામંડળના અભિપ્રાયમાં પેટા-કલમો (i), (ii) અથવા (iii) માં જે સૂચવવામાં આવ્યું છે તે સૂચવે છે. જો એવું દર્શાવવામાં આવે કે સંજોગો અસ્તિત્વમાં નથી અથવા તે એવા છે કે કોઈ પણ વ્યક્તિ માટે ઉપરોક્ત બાબતોના સૂચક અભિપ્રાય બનાવવો અશક્ય છે, તો અભિપ્રાયને મનની બિન-અરજી અથવા વિકૃતિના આધારે અથવા તે આધારે પડકારવામાં આવે છે કે તે સંપાર્શ્વિક આધારો પર રચાયો હતો અને કાયદાના અવકાશની બહાર હતો."

૩૯ સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે "માનવાનું કારણ", "અભિપ્રાયમાં" જેવી અભિવ્યક્તિઓનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે અવલોકન કર્યું:

“તેથી, “માનવાનું કારણ” અથવા “અભિપ્રાયમાં” શબ્દો હંમેશાં એવી રચના તરફ દોરી જતા નથી કે મનોરંજનની પ્રક્રિયા “માનવાનું કારણ” અથવા “અભિપ્રાય” એ સંપૂર્ણપણે વ્યક્તિલક્ષી પ્રક્રિયા છે જે પોતાને કોઈ દ્વારા મર્યાદિત તપાસ માટે પણ ધિરાણ આપતી નથી કે આવા “માનવાનું કારણ” અથવા “અભિપ્રાય” સંબંધિત તથ્યો પર અથવા મર્યાદાની અંદર રચવામાં આવ્યો ન હતો અથવા લોર્ડ રેડકિલફ અને લોર્ડ રીડે કાયદાના નિયંત્રણોને કુદરતી ન્યાયના નિયમોની વૈકલ્પિક સુરક્ષા તરીકે વર્ણવ્યા હતા જ્યાં કાર્ય વહીવટી છે.”

૪૦ આવકવેરાના અધિકારી, કલકત્તા અને અન્યો વિરુદ્ધ લખમની મેવાલ દાસ [એ. આઈ. આર. ૧૯૭૬ એસ. સી. ૧૭૫૩] માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૪૭માં “માનવાનું કારણ” શબ્દપ્રયોગનો અર્થ કાઢ્યો હતો અને અવલોકન કર્યું હતું કે— માન્યતાની રચનાના કારણોને માન્યતાની રચના સાથે તર્કસંગત સંબંધ અથવા સુસંગત અસર હોવી જોઈએ.તર્કસંગત જોડાણ એવું માને છે કે આવકવેરાના અધિકારીના ધ્યાનમાં આવતી સામગ્રી અને તેની એવી માન્યતાની રચના વચ્ચે સીધો સંબંધ અથવા જીવંત જોડાણ હોવું જોઈએ કે તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અથવા સાચી રીતે જાહેર કરવામાં

નિષ્ફળતાને કારણે ચોક્કસ વર્ષમાં આકારણીમાંથી કરદાતાની આવકમાં ઘટાડો થયો છે.તે કોઈ પણ અથવા દરેક સામગ્રી નથી, ભલે તે અસ્પષ્ટ અને અનિશ્ચિત હોય અથવા દૂરની હોય, જે આકારણીમાંથી કરદાતાની આવકના પલાયનને લગતી માન્યતાની રચનાને સમર્થન આપે છે.માન્યતાની રચનાનું કારણ સદ્ભાવનામાં હોવું જોઈએ અને તે માત્ર ઢોંગ ન હોવો જોઈએ.

જ૧ ભીખુભાઈ વિઠ્ઠલભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત) માં સુપ્રીમ કોર્ટે પરિચ્છેદ ૩૨ અને ૩૩માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“૩૨. અમારો મત છે કે "માનવાનું કારણ" અભિવ્યક્તિ પર મૂકવામાં આવેલી રચના કાયદાની કલમ ૧૭ (૧) (એ) (ii) ની જોગવાઈમાં ઉપયોગમાં લેવાતી "અભિપ્રાય છે" અભિવ્યક્તિને સમાન રીતે લાગુ પડશે. વિકાસ યોજના અને નિયમનોના મુસદ્દામાં નોંધપાત્ર ફેરફારો જરૂરી છે એવી 'અભિપ્રાયની અભિવ્યક્તિ', અમારા માનવામાં આવતા અભિપ્રાયમાં, સરકારને કોઈ અમર્યાદિત વિવેકબુદ્ધિ પ્રદાન કરતી નથી.વિકાસ યોજનાના મુસદ્દામાં નોંધપાત્ર ફેરફારો કરવા માટે રાજ્ય સરકારને આપવામાં આવેલ વિવેકબુદ્ધિ, જો કોઈ હોય તો, નિરંકુશ નથી.વૈધાનિક સત્તાઓના કિસ્સામાં કોઈ પણ સંજોગોમાં સંપૂર્ણ અથવા

નિરંકુશ વિવેકબુદ્ધિ જેવું કંઈ નથી.આ સંબંધમાં મૂળભૂત સિદ્ધાંતો પ્રોફેસર સર વિલિયમ વેડ દ્વારા વહીવટી કાયદા (નવમી આવૃત્તિ) માં 'વિવેકબુદ્ધિનો દુરુપયોગ' શીર્ષકવાળા પ્રકરણમાં અને સામાન્ય શીર્ષક 'વાજબીતાના સિદ્ધાંત' હેઠળ સ્પષ્ટ રીતે વ્યક્ત અને સમજાવવામાં આવ્યા છે, જે નીચે મુજબ છે:

“અત્યાર સુધી ઉદ્દેખિત તમામ સત્તામંડળોની સામાન્ય થીમ એ છે કે સંપૂર્ણ અથવા નિરંકુશ વિવેકબુદ્ધિની કલ્પનાને નકારી કાઢવામાં આવે છે.જાહેર હેતુઓ માટે આપવામાં આવેલી વૈધાનિક સત્તા ટ્રસ્ટ પર આપવામાં આવે છે, સંપૂર્ણપણે નહીં—એટલે કે, તેનો ઉપયોગ માન્ય રીતે માત્ર યોગ્ય અને યોગ્ય રીતે જ થઈ શકે છે, જે સંસદ તેને પ્રદાન કરતી વખતે ઈચ્છે ધરાવતી હોવાનું માનવામાં આવે છે.જો કે કાઉનના વકીલોએ સંખ્યાબંધ કેસોમાં દલીલ કરી છે કે અનિયંત્રિત અનુમતિ આપતી ભાષા નિરંકુશ વિવેકબુદ્ધિ પ્રદાન કરે છે, સત્ય એ છે કે કાયદાના શાસન પર આધારિત પ્રણાલીમાં, નિરંકુશ સરકારી વિવેકબુદ્ધિ એ દ્રષ્ટિએ વિરોધાભાસ છે.વાસ્તવિક પ્રશ્ન એ છે કે વિવેકબુદ્ધિ પહોળી છે કે સાંકડી અને કાયદાકીય રેખા ક્યાં દોરવાની છે.આ હેતુ માટે બધું સશક્તિકરણ કાયદાના સાચા ઉદ્દેશ અને અર્થ પર આધારિત છે.

તેથી જાહેર સત્તામંડળોની સત્તાઓ અનિવાર્યપણે ખાનગી વ્યક્તિઓની સત્તાઓથી અલગ છે.પોતાની વસિયત બનાવનાર વ્યક્તિ, તેના આશ્રિતોના કોઈપણ અધિકારોને આધીન રહીને, તેની ઇચ્છાનુસાર તેની સંપત્તિનો નિકાલ કરી શકે છે.તે ક્ષેષ અથવા બદલો લેવાની ભાવનાથી વર્તન કરી શકે છે, પરંતુ કાયદામાં આ તેની સત્તાના ઉપયોગને અસર કરતું નથી.તેવી જ રીતે ખાનગી વ્યક્તિને તેની જમીનનો ઉપયોગ કરવા, દેવાદારને મુક્ત કરવા અથવા જ્યાં કાયદો પરવાનગી આપે ત્યાં ભાડૂતને તેના હેતુઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના બહાર કાઢવાની મંજૂરી આપવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.આ નિરંકુશ વિવેકબુદ્ધિ છે.પરંતુ જાહેર સત્તાધિકારી આમાંથી કોઈ પણ કામ ન કરી શકે, તે વાજબી રીતે અને સદ્ભાવનાથી અને જાહેર હિતના કાયદેસર અને સુસંગત આધારો પર કામ કરે છે.નિરંકુશ વિવેકબુદ્ધિની સંપૂર્ણ વિભાવના જાહેર સત્તા માટે અયોગ્ય છે, જે ફક્ત સત્તા ધરાવે છે જેથી તે તેનો ઉપયોગ જાહેર હિત માટે કરી શકે.આવી કાનૂની મર્યાદાઓ લાદવામાં વિરોધાભાસી કંઈ નથી.જો તેમને લાદવામાં નહીં આવે તો તે ખરેખર વિરોધાભાસી હશે.”

૩૩. રાજ્ય સરકાર પાસે અભિપ્રાયની રચનામાં કોઈ સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે કે કેમ અને નોંધાયેલા કારણો, જો કોઈ હોય તો, અને અભિપ્રાયની રચના સાથે તેમનો કોઈ તર્કસંગત સંબંધ છે કે સંબંધિત સંબંધ છે કે કેમ તે

તપાસવાનો કોર્ટને અધિકાર છે.અભિપ્રાયની રચના મનસ્વી, તરંગી અથવા તરંગી છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે અભિપ્રાયની રચનાને પડકારવામાં આવે ત્યારે અદાલતને ખાસ કરીને અધિકાર છે.અભિપ્રાયની રચનાના કારણો આવા અભિપ્રાયની રચના સાથે તર્કસંગત જોડાણ ધરાવે છે કે સંબંધિત છે અને કાયદાના હેતુઓ માટે બાહ્ય નથી તે પ્રશ્નની તપાસ કરવા માટે અદાલત હંમેશા ખુલ્લી છે.”

જર કોઈ નક્કર અથવા વિશ્વસનીય સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં, જો કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર કરવાના હેતુથી સંબંધિત સત્તાધિકારી દ્વારા વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પ્રાપ્ત થાય છે, તો આવી કાર્યવાહી કાયદામાં દ્વેષ સમાન છે.તેના કાયદાકીય અર્થમાં દ્વેષનો અર્થ એવો દ્વેષ છે જે ઇરાદાપૂર્વક પરંતુ ન્યાયી કારણ અથવા બહાનું વિના અથવા વાજબી અથવા સ ભવિત કારણના અભાવ માટે પણ ખોટું કાર્ય કરવાથી ધારવામાં આવી શકે છે.અનધિકૃત હેતુ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી વિવેકાધીન શક્તિનો કોઈપણ ઉપયોગ કાયદામાં દ્વેષ સમાન છે.સત્તાવાળાઓએ સદ્ભાવનાથી કામ કર્યું કે ખરાબ માન્યતાથી કામ લીધું તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી.ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, અમે (૧૯૭૯) આઈ. એલ. એલ. જે. ૨૫ (એસ. સી.) માં નોંધાયેલા શ્રીમતી એસ. આર. વેંકટરમણ વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો

સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ અને તેના પર આધાર રાખી શકીએ છીએ.

“જ્યારે કોઈ જાહેર સંસ્થા અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવી હકીકત અથવા સંજોગોની ખોટી માન્યતા દ્વારા પ્રેરિત થાય છે ત્યારે હકીકતમાં ભૂલ થશે.આ એટલું સ્પષ્ટ રીતે ગેરવાજબી છે કે આવી ખોટી માન્યતા હેઠળ જે કરવામાં આવે છે તે લગભગ ખરાબ વિશ્વાસમાં કરવામાં આવ્યું હોવાનું કહેવાય છે; અને વાસ્તવિક અનુભવમાં અને જેમ જેમ વસ્તુઓ જાય છે, તેમ તેમ તેઓ એક બીજામાં ભળી જાય છે.બહારની બાબતોનો પ્રભાવ નિઃશંકપણે ત્યાં હશે જ્યાં આદેશ આપનાર સત્તાવાળાએ તેમનો પ્રભાવ સ્વીકાર્યો છે.એક વહીવટી આદેશ જે હકીકતના કારણો પર આધારિત છે જે અસ્તિત્વમાં નથી તેને સત્તાના દુરુપયોગથી ચેપ લાગ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે.”

અમે [(૧૯૭૬) ૧૦૩ ITR ૪૩૭ (SC)] માં નોંધાયેલા ITO કલકત્તા વિરુદ્ધ લખમની મેવાલ દાસના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ અને તેના પર આધાર રાખી શકીએ છીએ, જેમાં તે નીચે મુજબ ધારવામાં આવ્યો હતો:

“આકારણીને ફરીથી ખોલવા માટે આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૬૧ની કલમ

૧૪૭ (એ) દ્વારા માનવામાં આવેલી માન્યતાની રચનાના કારણોમાં માન્યતાની રચના પર તર્કસંગત જોડાણ અથવા સંબંધિત અસર હોવી આવશ્યક છે.તર્કસંગત જોડાણ એવું માને છે કે આઈ. ટી. ઓ. ના ધ્યાનમાં આવતી સામગ્રી અને તેની એવી માન્યતાની રચના વચ્ચે સીધો સંબંધ અથવા જીવંત જોડાણ હોવું જોઈએ કે તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવામાં તેની નિષ્ફળતાને કારણે ચોક્કસ વર્ષમાં આકારણીમાંથી કરદાતાની આવકમાં ઘટાડો થયો છે.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કોર્ટ સામગ્રીની પર્યાપ્તતા અથવા પર્યાપ્તતામાં જઈ શકતી નથી અને મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટે કાર્યવાહી શરૂ કરવી જોઈએ કે કેમ તે મુદ્દા પર આઈટીઓના પોતાના અભિપ્રાયને બદલી શકતી નથી.તે જ સમયે આપણે ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે તે કોઈ પણ અને દરેક સામગ્રી નથી, ભલે તે અસ્પષ્ટ અને અનિશ્ચિત હોય અથવા દૂરની, દૂરની અને દૂરની હોય, જે આકારણીમાંથી કરદાતાની આવકના પલાયનને લગતી માન્યતાની રચનાને સમર્થન આપે છે.માન્યતાની રચનાનું કારણ સદ્ભાવનામાં હોવું જોઈએ અને તે માત્ર ઢોંગ ન હોવો જોઈએ.”

૪૩ આ બાબતની એક અન્ય સુસંગત વિશેષતા છે.જ્યારે રિટ અરજદારના ઔદ્યોગિક પરિસરની તપાસ હાથ ધરવામાં આવી ત્યારે તે સંબંધમાં વધુ તપાસમાં બહાર આવ્યું કે તેમાં કોઈ માલ સામેલ ન હતો, પરંતુ માત્ર

બિલિંગ વ્યવહારો હતા.તપાસના સમયે, રિટ અરજદારના ઔદ્યોગિક પરિસરમાં ૨૪,૮૫૯૪૮૫ રૂપિયાની કિંમતનો માલ સંગ્રહિત હાલતમાં મળી આવ્યો હતો.સત્તામંડળ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું હતું કે કાયદાની કલમ ૭૪ હેઠળ ભવિષ્યમાં જે કર જવાબદારી નક્કી થઈ શકે છે તે ૧૬૦૦૦૦૦૦ રૂપિયા (માત્ર એક કરોડ સાઠ લાખ રૂપિયા) ની હોઈ શકે છે અને આવા સંજોગોમાં, કુલ ૨૪,૮૫૯૪૮૫ રૂપિયા (માત્ર બે કરોડ અડતાલીસ લાખ અડતાલીસ હજાર ચારસો એંસી પાંચ રૂપિયા) ની કિંમતના માલમાંથી માત્ર ૧૬૦૦૦૦૦૦ રૂપિયાની કિંમતનો માલ અસ્થાયી રીતે જોડવો યોગ્ય માનવામાં આવે છે.

જ્જ આપણે ઉપર જે કહ્યું છે તેમાં આપણે કંઈક વધુ ઉમેરવા માંગીએ છીએ.પ્રતિવાદીઓ તરફથી એ સમજવું મોટી ભૂલ હશે કે અધિનિયમ, ૨૦૧૭ની કલમ ૬૭ હેઠળ નિરીક્ષણ, તપાસ અને જમી કરવાના હેતુ માટે જરૂરી માનવાનાં કારણો એ અભિપ્રાયની રચનાના હેતુ માટે પૂરતા હશે કે સરકારી મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવાના હેતુથી માલ અથવા અન્ય વસ્તુઓને કામચલાઉ રીતે જોડવી જરૂરી છે.અમારા મતે, કાયદાની કલમ ૮૩ સંપૂર્ણપણે અલગ પાયા પર ઊભી છે.કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમીની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાના હેતુ માટે પણ વિચારણાઓ તદ્દન અલગ છે. માત્ર એટલા માટે કે, કલમ ૬૭ હેઠળ કેટલીક કાર્યવાહી

પોતે જ શરૂ કરવામાં આવે છે, તે સંતોષ પર પહોંચવા માટે પૂરતું નથી કે સરકારી મહેસૂલના હિતના રક્ષણના હેતુથી મિલકતને કામચલાઉ રીતે જમ કરવી જરૂરી છે.આવો અભિપ્રાય રચવા માટે કમિશનરને વિશેષ સત્તા આપવામાં આવી છે.કામચલાઉ જોડાણનો આદેશ ચોક્કસપણે એક બાબત તરીકે ન હોઈ શકે તે હકીકત સાથે વિધાનસભા તદ્દન જુવંત હતી.સરકારી મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવાના હેતુસર જો પરિસ્થિતિ માંગતી હોય તો સત્તામંડળને જે કડક પગલાં લેવાની ફરજ પડી શકે છે તેમાંથી આ એક છે.અધિનિયમ, ૨૦૧૭ની કલમ ૬૭ હેઠળ, વિધાનસભાએ "સંયુક્ત કમિશનરના હોદ્દાથી નીચે ન હોય તેવા યોગ્ય અધિકારી" શબ્દોનો ઉપયોગ કરવો યોગ્ય માન્યું છે.કલમ ૮૩ માં, તે વિવેકબુદ્ધિ પણ છીનવી લેવામાં આવે છે અને તે ફક્ત કમિશનર છે જેને કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કાર્ય કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. અમારા મતે, તેથી, કાયદાની કલમ ૮૩ ના હેતુ માટે જરૂરી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ, કાયદાની કલમ ૬૭ પર આધારિત નથી અથવા તેને બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, માત્ર એટલા માટે કે, માલની જમીના પરિણામે તપાસ હાથ ધરવામાં આવી છે, તે વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર પહોંચવા માટે પૂરતું નથી કે સરકારી આવકનું રક્ષણ કરવા માટે કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર કરવો જરૂરી છે."

૪૦. આ અદાલતે ઉપરોક્ત આદેશના ફરમાં તેના અંતિમ નિષ્કર્ષનો સારાંશ નીચે મુજબ આપ્યો છે:

“[૧] આકારણીનો આદેશ કરવામાં આવે તે પહેલાં કામચલાઉ જમીનો આદેશ વાજબી હોઈ શકે છે, જો આકારણી અધિકારી અથવા કાયદામાં સશક્ત અન્ય કોઈ અધિકારીનો અભિપ્રાય હોય કે આવકના હિતનું રક્ષણ કરવું જરૂરી છે.જો કે, વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ કેટલીક વિશ્વસનીય સામગ્રી અથવા માહિતી પર આધારિત હોવો જોઈએ અને તેને સુપરવેનિંગ પરિબળ દ્વારા પણ ટેકો આપવો જોઈએ.તે કોઈ પણ અને દરેક સામગ્રી નથી, ભલે તે અસ્પષ્ટ અને અનિશ્ચિત હોય અથવા દૂરના દૂરના અથવા દૂરના હોય, જે માન્યતાની રચનાને સમર્થન આપે છે.

[૨] કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમી માટે સત્તાધિકારીને આપવામાં આવેલી સત્તાને ખૂબ જ કઠોર અને દૂરગામી સત્તા તરીકે ગણી શકાય.આવી શક્તિનો ઉપયોગ સાવચેતીપૂર્વક અને માત્ર નોંધપાત્ર આધારો અને કારણો પર થવો જોઈએ.

[૩] કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમીની સત્તાનો ઉપયોગ સત્તાધિકારી દ્વારા ત્યારે જ થવો જોઈએ જ્યારે એવી વાજબી આશંકા હોય

કે આકારણી પૂર્ણ થયા પછી ઉઠાવવામાં આવેલી માંગની અંતિમ વસૂલાતમાં કરદાતા ડિફોલ્ટ થઈ શકે છે.તેથી, તેનો ઉપયોગ અત્યંત કાળજી અને સાવધાની સાથે થવો જોઈએ.

[૪] કામચલાઉ જમી માટે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ ત્યારે જ થવો જોઈએ જ્યારે કરદાતા માંગની અંતિમ વસૂલાતને નિષ્ફળ બનાવવાના દૃષ્ટિકોણથી તેની/તેણીની સંપત્તિનો સંપૂર્ણ અથવા કોઈપણ ભાગનો નિકાલ કરવા જઈ રહ્યો છે તે સંતોષને યોગ્ય ઠેરવવા માટે રેકૉર્ડ પર પૂરતી સામગ્રી હોય અને ઉપરોક્ત ઉદ્દેશ્ય હાંસલ કરવા માટે, જમી મિલકતની હોવી જોઈએ અને તે હદ સુધી, આ ઉદ્દેશ્ય હાંસલ કરવા માટે જરૂરી છે.

[૫] કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ ન તો કરદાતાને હેરાન કરવા માટે એક સાધન તરીકે થવો જોઈએ અને ન તો તેનો ઉપયોગ એવી રીતે થવો જોઈએ કે જે કરદાતાના વ્યવસાય પર ઉલટાવી ન શકાય તેવી હાનિકારક અસર કરે.

[૬] બેંક ખાતા અને વેપારી અસ્કયામતોની જમીનો આશરો માત્ર અંતિમ ઉપાય અથવા પગલા તરીકે લેવો જોઈએ.કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ

કામચલાઉ જમીને વસૂલાતની કાર્યવાહી દરમિયાન જમી સાથે સરખાવવી જોઈએ નહીં.

[૭] કામચલાઉ જમી માટે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતા પહેલા સત્તાવાળાએ બે બાબતોને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ: ((i) ભલે તે મહેસૂલ તટસ્થ પરિસ્થિતિ હોય (ii) "ઉત્પાદન જવાબદારી અથવા ઇનપુટ ક્રેડિટ" નું નિવેદન. ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટને ઉલટાવીને ચૂકવવામાં આવેલી રકમને ધ્યાનમાં રાખીને જો મહેસૂલનું વ્યાજ પૂરતું સુરક્ષિત હોય, તો સત્તામંડળ કામચલાઉ જમીના હેતુ માટે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે વાજબી ન હોઈ શકે."

૪૧. આ મામલાની સુનાવણી દરમિયાન અમે શ્રી હેમાનીને હંગામી ધોરણે ટાંચમાં લેવાનો આદેશ અપાયેલા બે બેંક ખાતાઓમાંની બાકી રકમ અંગે પૂછપરછ કરી હતી. શ્રી હેમાની દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતો નીચે મુજબ છે:

ક્ર. નં.	એકાઉન્ટ નંબર	ખાતાનો પ્રકાર	સંતુલન
૧	૦૨૩૭૨૩૨૦૦૦૨૮૭૨	કરન્ટ	૧૭૦૬૫=૦૦
૨	૦૨૩૭૧૦૦૦૦૩૮૪૮૭	સેવીંગ્સ	૫૦૦૦=૦૦

૪૨. આમ, બે બેંક ખાતાઓમાં આજની તારીખે કુલ રકમ રૂ.૨૦૬૫ = ૦૦ રૂપિયા છે. રૂ.૨૦૬૫ = ૦૦ રૂપિયાની નજીવી રકમ સાથે બે બેંક ખાતાઓને કામચલાઉ રીતે જોડવાથી વિભાગ કેટલો સારો હેતુ હાંસલ કરવા જઈ રહ્યો છે.

૪૩. ચાલો આપણે આ બાબતનો વ્યવહારુ દષ્ટિકોણ લેવાનો પ્રયાસ કરીએ. કોઈ પણ મિલકતની કામચલાઉ જમીના હેતુ માટે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનો સ્વીકૃત ઉદ્દેશ મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવાનો છે. દાખલા તરીકે, આવતીકાલે આકારણીનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે અને કરદાતાની ચોક્કસ રકમ ચૂકવવાની જવાબદારી નક્કી કરવામાં આવે છે. તે તબક્કે વિભાગ બેંક ખાતાઓમાં પડેલી રકમમાંથી કર જવાબદારી માટે નિર્ધારિત રકમની વસૂલાત કરવાનું વિચારી શકે છે. એ જ રીતે, જો કોઈ સ્થાવર મિલકતને કામચલાઉ રીતે જપ્ત કરવામાં આવી હોય અને કરવેરાની ચૂકવણી માટે અંતિમ જવાબદારી આકારણીના આદેશ હેઠળ નક્કી કરવામાં આવે, તો આવી સ્થાવર મિલકતને બાકી રકમની વસૂલાતના હેતુથી હરાજીમાં મૂકી શકાય છે. આ કિસ્સામાં, અમે વિભાગ દ્વારા પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસમાં દખલ કરવાનો પ્રસ્તાવ નથી કરતા. આખરે, જો કોઈ બનાવટી વ્યવહારમાં રિટ-અરજદારની સંડોવણી સૂચવતી પૂરતી સામગ્રી સપાટી પર આવે, તો પ્રક્રિયામાં આગળનું પગલું હંમેશા કાયદાની કલમ ૭૩ અથવા કલમ ૭૪ હેઠળ કારણદર્શક નોટિસ હોઈ શકે છે. જો કે, તમામ બેંક ખાતાઓને કામચલાઉ રીતે જોડવા અને તે

પણ તે ખાતાઓ કે જેમાં ભાગ્યે જ કોઈ બેલેન્સ હોય તે માત્ર કરદાતા માટે અનુચિત મુશ્કેલીનું કારણ બનશે.આ ગ્રે વિસ્તાર છે જ્યાં મહેસૂલ અથવા સંબંધિત સત્તામંડળે સત્તાનો ઉપયોગ કરતા પહેલા તેના મગજને લાગુ કરવાની જરૂર છે.આ જ કારણ છે કે વેલેરિયસ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ કામચલાઉ જમીની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાના હેતુ માટે વિચારણાઓ સંપૂર્ણપણે અલગ છે. માત્ર એટલા માટે કે કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ કેટલીક કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે, તે વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર પહોંચવા માટે પૂરતી ન હોઈ શકે કે સરકારી મહેસૂલના હિતના રક્ષણના હેતુથી મિલકતને કામચલાઉ રીતે જપ્ત કરવી જરૂરી છે.કામચલાઉ જમીનો આદેશ અલબત્ત એક બાબત તરીકે ન હોઈ શકે.સરકારી મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવાના હેતુસર જો પરિસ્થિતિ માંગતી હોય તો સત્તામંડળને જે કડક પગલાં લેવાની ફરજ પડી શકે છે તેમાંથી આ એક છે.

૪૪. ઉપર નોંધ્યા મુજબ 'અભિપ્રાયનો છે' અથવા 'માનવાનું કારણ છે' એ અભિવ્યક્તિ સમાન અર્થ ધરાવે છે અને કમિશનરના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષનું સૂચક છે, જે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે.તે સ્થાયી કાયદો છે કે 'અભિપ્રાય' નો અભિપ્રાયની રચના સાથે તર્કસંગત સંબંધ અથવા સંબંધિત અસર હોવી આવશ્યક છે.તર્કસંગત જોડાણ એવું માને છે કે વ્યાજની સુરક્ષા અને ઉપલબ્ધ મિલકત વચ્ચે સીધો સંબંધ અથવા જીવંત જોડાણ હોવું જોઈએ જે

વિવાદના અંતિમ ચુકાદા પછી કરવેરાની વસૂલાત સમયે ઉપલબ્ધ ન પણ હોય.અભિપ્રાય સદ્ભાવનાથી બનવો જોઈએ અને તે માત્ર ઢોંગ ન હોવો જોઈએ.અભિપ્રાયની રચના મનસ્વી, તરંગી અથવા તરંગી છે કે કેમ તે નક્કી કરવાનો અદાલતોને અધિકાર છે.'જરૂરી' અભિવ્યક્તિનું પણ ધ્યાન રાખવું જોઈએ.ઓર્ડર અને રેકૉર્ડમાંથી, તે બહાર આવવું આવશ્યક છે કે વાસ્તવમાં કામચલાઉ જોડાણની સખત કાર્યવાહી કરવી જરૂરી હતી.

૪૫. અમે પ્રતિવાદીઓને ફરી એકવાર મેસર્સ પેટ્રોન સ્ટીલ રોલિંગ મિલ વિરુદ્ધ રાજ્ય કરવેરાના સહાયક કમિશનર, યુનિટ રના કેસમાં આ અદાલતની સંકલન ખંડપીઠે કરેલા અવલોકનોની યાદ અપાવી શકીએ છીએ, જે ૨૦ ડિસેમ્બર ૨૦૧૮ના રોજ નક્કી કરવામાં આવેલા વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૬૯૩૧/૨૦૧૮ માં પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યા હતા.અમે સંબંધિત અવલોકનો આ રીતે ટાંકીએ છીએ:

“૭. જી. જી. એસ. ટી. અધિનિયમની કલમ ૮૩ની પેટા-કલમ (૧) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં કમિશનરનો અભિપ્રાય હોય કે સરકારી મહેસૂલના હિતનું રક્ષણ કરવાના હેતુથી આવું કરવું જરૂરી છે, તો તે લેખિત આદેશ દ્વારા કરપાત્ર વ્યક્તિની બેંક ખાતા સહિત કોઈપણ મિલકતને કામચલાઉ રીતે જપ્ત કરી શકે છે.ઉપરોક્ત જોગવાઈના સાદા

વાંચન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે આવા આકરા પગલાંનો આશરો લેતા પહેલા, કમિશનરે અભિપ્રાય રચવો જરૂરી છે કે મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે આવું કરવું જરૂરી છે.આવા અભિપ્રાય પર પહોંચવાના હેતુસર, કમિશનરે પહેલા એવો અભિપ્રાય બનાવવો જોઈએ કે મૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી પૂર્ણ થયા પછી અરજદાર કરવેરાની બાકી રકમ ચૂકવવાની સ્થિતિમાં નહીં હોય.વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અરજદાર પેઢી એક ચાલુ વ્યવસાય છે અને અરજદારે સરળતાથી ૧૭૦૦૦૦૦ રૂપિયાની રકમ જમા કરી છે જે આકારણી કરી શકાય તેવી કર જવાબદારી કરતાં વધુ આવરી લે છે.પ્રતિવાદીઓનો એવો કેસ નથી કે અરજદાર ફ્લાય બાય નાઈટ ઓપરેટર છે અથવા તેની પાસે મૂલ્યાંકન કાર્યવાહીના અંતે આકારણી કરી શકાય તેવી બાકી રકમ ચૂકવવાનું સાધન નથી, જે હાલમાં શરૂ પણ કરવામાં આવી નથી.એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે પ્રતિવાદીઓ એવી કોઈ રકમ વસૂલવાની સ્થિતિમાં નહીં હોય કે જે અરજદારને આખરે ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવે.આ સંજોગોમાં, આવા કોઈ સંતોષની નોંધ લીધા વિના, પ્રતિવાદી એવો અભિપ્રાય બનાવી શક્યો ન હોત કે સરકારી મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે કામચલાઉ જમીનો આશરો લેવો જરૂરી હતો.તેથી, આસક્તિના વિવાદિત ક્રમને ટકાવી શકાતો નથી.તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે તપાસની કાર્યવાહી દરમિયાન અરજદારે ૧૭૦૦૦૦૦ રૂપિયાની રકમ જમા કરાવી છે તે હકીકતને

અરજદાર તરફથી આવી બાકી રકમની સ્વીકૃતિ તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં.

૮. વિદાય લેતા પહેલા, કોર્ટ સંબંધિત અધિકારીઓને ચેતવણી આપવાનું યોગ્ય માને છે કે જી. જી. એસ. ટી. અધિનિયમની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, સત્તાવાળાઓએ સરકારી મહેસૂલ તેમજ વેપારીના હિતને સંતુલિત કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ જેથી ખાતરી કરી શકાય કે જ્યારે મહેસૂલનું હિત સુરક્ષિત છે, ત્યારે વેપારી પણ તેનો વ્યવસાય ચાલુ રાખવાની સ્થિતિમાં છે, કારણ કે જો વેપારી વ્યવસાય ચાલુ રાખે તો જ તે વધુ આવક પેદા કરશે. સત્તાવાળાઓએ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે વેપારીના વ્યવસાયને અટકાવવાથી કોઈ પણ રીતે આવકના હિતમાં કામ થતું નથી. તેથી, જી. જી. એસ. ટી. અધિનિયમની કલમ ૮૩ અથવા ૬૭ (૨) હેઠળ કાર્યવાહી કરતી વખતે, સંબંધિત સત્તાવાળાઓએ ઇક્વિટી જાળવવામાં આવે છે તેની ખાતરી કરવા માટે કાળજી લેવી જોઈએ અને આવકના હિતને સુરક્ષિત કરતી વખતે, તેઓએ એ જોવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ કે વેપારી વ્યવસાય ચાલુ રાખવાની સ્થિતિમાં છે. આ અદાલત કોઈ પણ ચોક્કસ દરખાસ્ત મૂકવા માંગતી નથી કે કોઈ પણ સંજોગોમાં સખત કાર્યવાહી થવી જોઈએ નહીં, પરંતુ પ્રતિવાદીઓએ વેપારીની પૃષ્ઠભૂમિ અને ઇતિહાસ તેમજ તેની નાણાકીય સ્થિતિને

ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે કે તે અન્યથા બાકી રકમ ચૂકવવાની સ્થિતિમાં હશે કે નહીં જે કોઈપણ મૂલ્યાંકન કાર્યવાહીની પરાકાષ્ટા પર આકારણી કરી શકાય છે જે શરૂ થઈ શકે છે.જો વેપારી ફ્લાય બાય નાઈટ ઓપરેટર હોય અથવા રીઢો ગુનેગાર હોય અથવા તેની પાસે આકારણી પર ઊભી થતી બાકી રકમ ચૂકવવા માટે પૂરતા સાધનો ન હોય, તો આવી કાર્યવાહી વાજબી હોઈ શકે છે.કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ આવી સખત સત્તાઓનો ઉપયોગ અલબત્ત એક બાબત તરીકે થવો જોઈએ નહીં, પરંતુ સંબંધિત પરિબલો પર યોગ્ય રીતે ધ્યાન આપ્યા પછી જ થવો જોઈએ.”

૪૬. અમે પ્રતિવાદીઓને બિંદલ સ્મેલિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ (સીડબ્લ્યુપી નંબર ૩૧૩૮૨/૨૦૧૯,૨૦ ડિસેમ્બર ૨૦૧૯ના રોજ નક્કી કરાયેલ) ના કેસમાં પંજાબ અને હરિયાણા હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે કરેલા અવલોકનોની પણ યાદ અપાવી શકીએ છીએ.અમે સંબંધિત અવલોકનો આ રીતે ટાંકીએ છીએ:

“અમારો અભિપ્રાય છે કે પ્રતિવાદી ખાતું ત્યારે જ જોડી શકે છે જ્યારે એફ. ડી. આર. અથવા બચતના રૂપમાં કોઈ બેલેન્સ હોય.બેંક ખાતાની જમીની સત્તાનો ઉપયોગ સત્તામંડળની મરજી મુજબ કરી શકાતો નથી.મિલકત

અથવા બેંક ખાતાની જમી દ્વારા આવકના વ્યાજનું રક્ષણ થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા કમિશનર બંધાયેલા છે.જો કોઈ મિલકત બેંકમાં ગીરવે મૂકવામાં આવે અને મિલકતનું મૂલ્ય બેંકની બાકી નીકળતી રકમ કરતાં ઓછું હોય, તો કામચલાઉ જમી અર્થહીન છે અને કાર્યવાહી માત્ર કાગળ પર જ રહે છે.મિલકત અથવા બેંક ખાતાને જોડવાથી આવકના વ્યાજનું રક્ષણ થાય છે તે દર્શાવતા રેકૉર્ડની ગેરહાજરીમાં, કાર્યવાહીને મનના ઉપયોગ અને નક્કર સામગ્રીના આધારે અભિપ્રાયની રચના વિના લેવામાં આવી હોવાનું જાહેર કરવામાં આવે છે.આમ, ડેબિટ બેલેન્સ ધરાવતા ચાલુ ખાતાને જોડવાથી આવકના વ્યાજનું રક્ષણ થતું નથી, તેના બદલે તે વેપારીના વ્યવસાયને બરબાદ કરે છે.પુષ્ટિ કરેલી માંગની વસૂલાત માટે "ઓવર કેશ ક્રેડિટ" ખાતાની જમીની આવી કાર્યવાહી, કેટલાક વિશિષ્ટ કિસ્સાઓમાં, હજુ પણ મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે પરંતુ બાકી તપાસના તબક્કે નહીં."

૪૭. આ અધિનિયમ, ૨૦૧૭ની કલમ ૮૩ આવકવેરાના અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૮૧બીની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત છે.અધિનિયમ ૧૯૬૧ની કલમ ૨૮૧બી મૂલ્યાંકન/પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહીના ચુકાદા સુધી કરદાતાની મિલકતની કામચલાઉ જમીની પણ જોગવાઈ કરે છે, જ્યાં આવકવેરાનો વિભાગ માને છે કે મહેસૂલના હિતનું રક્ષણ કરવા માટે આવી જમી જરૂરી છે.અધિનિયમ

૧૯૬૧ની કલમ ૨૮૧બીની જોગવાઈઓ પૂર્ણ કરવા માટે અને કલમ ૮૩ની જોગવાઈઓ કલમ ૨૮૧બી જેવી જ રીતે ઘડવામાં આવી છે તે દર્શાવવા માટે નીચે દર્શાવવામાં આવી છે:

“૧) કોઈપણ કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી દરમિયાન (અથવા કોઈપણ આવકનું મૂલ્યાંકન અથવા આકારણીમાંથી બચી ગયેલી કોઈપણ આવકનું મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન માટે, આકારણી અધિકારીનો અભિપ્રાય હોય કે મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવાના હેતુથી આમ કરવું જરૂરી છે, તો તે, મુખ્ય મુખ્ય કમિશનર અથવા મુખ્ય કમિશનર, મુખ્ય કમિશનર અથવા કમિશનર, મુખ્ય મહાનિર્દેશક અથવા મહાનિર્દેશક અથવા મુખ્ય નિયામક અથવા નિયામકની અગાઉની મંજૂરી સાથે, લેખિત આદેશ દ્વારા, આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૬૧માં પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે કરદાતાની કોઈપણ મિલકતને કામચલાઉ રીતે જપ્ત કરી શકે છે.

(૨) (૧) શીર્ષક હેઠળ કરવામાં આવેલા આદેશની તારીખથી છ મહિનાના સમયગાળાની સમાપ્તિ પછી આવી દરેક કામચલાઉ જમીની અસર બંધ થઈ જશે.

જો કે, પ્રિન્સિપલ ચીફ કમિશનર અથવા ચીફ કમિશનર, પ્રિન્સિપલ કમિશનર અથવા કમિશનર, પ્રિન્સિપલ ડિરેક્ટર જનરલ અથવા ડિરેક્ટર

જનરલ અથવા પ્રિન્સિપલ ડિરેક્ટર અથવા ડિરેક્ટર લેખિતમાં નોંધાયેલા કારણોસર ઉપરોક્ત સમયગાળાને તે યોગ્ય લાગે તેટલા વધુ સમયગાળા અથવા સમયગાળા સુધી લંબાવી શકે છે, જો કે, વિસ્તરણનો કુલ સમયગાળો કોઈ પણ સંજોગોમાં આકારણી અથવા પુનઃમૂલ્યાંકનના આદેશની તારીખ પછી બે વર્ષ કે સાઠ દિવસથી વધુ ન હોવો જોઈએ, જે પણ પછી હોય.

(૩) જ્યાં કરપાત્ર વ્યક્તિ શીર્ષક હેઠળ કામચલાઉ રીતે જોડાયેલી મિલકતના વાજબી બજાર મૂલ્ય કરતાં ઓછી ન હોય તેવી રકમ માટે અનુસૂચિત બેંક પાસેથી બાંધધરી આપે છે. (૧) આકારણી અધિકારી લેખિત આદેશ દ્વારા આવી જમી રદ કરશે.

જો કે, જો મૂલ્યાંકન અધિકારીને સંતોષ થાય કે મિલકતના વાજબી બજાર મૂલ્ય કરતાં ઓછી રકમ માટે અનુસૂચિત બેંક તરફથી ગેરંટી આવકના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે પૂરતી છે, તો તે આવી ગેરંટી સ્વીકારી શકે છે અને જમી રદ કરી શકે છે.

(૪) આકારણી અધિકારી, શીર્ષક (૧) હેઠળ કામચલાઉ રીતે જોડાયેલી મિલકતનું મૂલ્ય નક્કી કરવાના હેતુઓ માટે, આવકવેરો અધિનિયમ,

૧૯૬૧ની જોગવાઈમાં ઉલ્લેખિત મૂલ્યાંકન અધિકારીને સંદર્ભ આપી શકે છે, જે તે જોગવાઈ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે મિલકતના વાજબી બજાર મૂલ્યનો અંદાજ કાઢશે અને આવા સંદર્ભની પ્રાપ્તિની તારીખથી ત્રીસ દિવસના સમયગાળાની અંદર આકારણી અધિકારીને અંદાજનો અહેવાલ રજૂ કરશે.

(૫) હેડ (૩) હેઠળની કામચલાઉ જમીને રદ કરવાનો આદેશ કરવામાં આવશે.

(એ) બાંધધરી પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી પંચાલીસ દિવસની અંદર, જ્યાં મૂલ્યાંકન અધિકારીનો સંદર્ભ મુખ્ય (જ) હેઠળ કરવામાં આવ્યો હોય; અથવા (બી) અન્ય કોઈ પણ કિસ્સામાં બાંધધરી પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી પંદર દિવસની અંદર.

(૬) જો કરદાતાને ચૂકવવાપાત્ર રકમ નિર્દિષ્ટ કરતી માંગની સૂચના આપવામાં આવે અને કરદાતા માંગની સૂચનામાં નિર્દિષ્ટ સમયની અંદર તે રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય, તો આકારણી અધિકારી રકમની વસૂલાત માટે સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે હેડ (૩) હેઠળ આપવામાં આવેલી બાંધધરીનો ઉપયોગ કરી શકે છે.

(૭) મૂલ્યાંકન અધિકારી મહેસૂલના હિતમાં બેંક ગેરંટીનો ઉપયોગ કરશે, જો કરદાતા હેડ (૩) માં ઉલ્લેખિત ગેરંટીનું નવીકરણ કરવામાં નિષ્ફળ જાય અથવા હેડ (૩) માં ઉલ્લેખિત ગેરંટીની મુદત પૂરી થવાના પંદર દિવસ પહેલાં અનુસૂચિત બેંક પાસેથી સમાન રકમ માટે નવી ગેરંટી આપવામાં નિષ્ફળ જાય.

(૮) શીર્ષક (૩) માં ઉલ્લેખિત બાંધધરીનો ઉપયોગ કરીને મેળવવામાં આવેલી રકમને કરદાતા દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર હાલની માંગ સામે સમાયોજિત કરવામાં આવશે અને બાકીની રકમ, જો કોઈ હોય તો, ભારતીય રિઝર્વ બેંક અથવા ભારતીય સ્ટેટ બેંકની શાખામાં મુખ્ય કમિશનર અથવા કમિશનરના વ્યક્તિગત જમા ખાતામાં અથવા તેની પેટાકંપનીઓ અથવા ભારતીય રિઝર્વ બેંક અધિનિયમ, ૧૯૩૪ની કલમ ૪૫ની પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા તેના એજન્ટ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે તેવી કોઈપણ બેંકમાં જમા કરવામાં આવશે.

(૯) જો આકારણી અધિકારીને સંતોષ થાય કે માથું (૩) માં ઉલ્લેખિત બાંધધરી હવે મહેસૂલના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે જરૂરી નથી, તો તે બાંધધરી તરત જ બહાર પાડશે.

આ જોગવાઈ ૧૩ના હેતુઓ માટે, "અનુસૂચિત બેંક" શબ્દનો અર્થ ભારતીય રિઝર્વ બેંક અધિનિયમ, ૧૯૩૪ની દ્વિતીય અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ બેંક થશે."

૪૮. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, આપણે હેલબરીના ભારતના કાયદાઓ (ડાયરેક્ટ ટેક્સ II, વોલ્યુમ ૩૨), બીજી આવૃત્તિ ટાંકી શકીએ છીએ:

“હેલબરીઝ લોઝ ઓફ ઇન્ડિયા (ડાયરેક્ટ ટેક્સ II, વોલ્યુમ ૩૨), બીજી આવૃત્તિ

૭. વિવિધ

ચુકાદો આપતા પહેલા જોડાણ કરવા સંબંધિત આ જોગવાઈ, એટલે કે, આકારણી આદેશ કરવામાં આવે તે પહેલાં, જો આકારણી અધિકારીનો અભિપ્રાય હોય કે આવકના હિતોનું રક્ષણ કરવું જરૂરી છે અને તે સુપરવેનિંગ પરિબળ દ્વારા સમર્થિત છે, તો તે કાયદેસર છે. તે કામચલાઉ જોડાણ કરવા માટે માર્ગદર્શિકા આપે છે અને આમ, બંધારણીય રીતે માન્ય છે. આ જોગવાઈ હેઠળ આકારણી અધિકારીને આપવામાં આવેલી સત્તા ખૂબ જ તીવ્ર દૂરગામી સત્તા છે અને તે શક્તિનો ઉપયોગ સાવચેતીપૂર્વક અને માત્ર નોંધપાત્ર આધારો અને કારણો પર જ થવો

જોઈએ.આ શક્તિનો દુરુપયોગ ન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, જોગવાઈમાં જ સંખ્યાબંધ સલામતીની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા આ સત્તાનો ઉપયોગ ત્યારે જ થવો જોઈએ જ્યારે એવી વાજબી આશંકા હોય કે મૂલ્યાંકનકર્તા મૂલ્યાંકન પૂર્ણ થયા પછી ઉઠાવવામાં આવેલી માંગની અંતિમ વસૂલાતમાં ડિફોલ્ટ થઈ શકે છે.તેથી તેનો ઉપયોગ અત્યંત કાળજી અને સાવધાની સાથે થવો જોઈએ.વધુમાં, આ જોગવાઈ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ ત્યારે જ કરવામાં આવે છે જ્યારે સંતોષને યોગ્ય ઠેરવવા માટે રેકૉર્ડ પર પૂરતી સામગ્રી હોય કે કરદાતા માંગના અંતિમ સંગ્રહને નિષ્ફળ બનાવવાના દૃષ્ટિકોણથી તેની મિલકતનો સંપૂર્ણ અથવા કોઈપણ ભાગનો નિકાલ કરવા જઈ રહ્યો છે અને તેને પ્રાપ્ત કરવા માટે કહેવાતા ઉદ્દેશ્યની જમી મિલકતની હોવી જોઈએ અને આ હેતુ હાંસલ કરવા માટે તે હદ સુધી જરૂરી છે.તેનો ઉપયોગ ન તો કરદાતાને હેરાન કરવા માટે એક સાધન તરીકે થવો જોઈએ અને ન તો તેનો ઉપયોગ એવી રીતે થવો જોઈએ કે જે કરદાતાના વ્યવસાય પર ઉલટાવી ન શકાય તેવી હાનિકારક અસર કરે.બેંક ખાતાઓ અને વેપારી અસ્કયામતોની જોડાણનો ઉપયોગ માત્ર અંતિમ ઉપાય તરીકે થવો જોઈએ.કોઈ પણ સંજોગોમાં, આ જોગવાઈ હેઠળની જમીને વસૂલાતની કાર્યવાહી દરમિયાન જમી સાથે સરખાવવી જોઈએ નહીં.જો મહેસૂલ જમી દ્વારા પર્યાપ્ત રીતે સુરક્ષિત હોય, તો આકારણી અધિકારી માટે

આકારણીના આદેશના સાત દિવસની અંદર સંપૂર્ણ માંગ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપતો માંગનો આદેશ આપવાનું કોઈ વાજબીપણું નથી.વધુમાં, તપાસ અને જમી સાથે સંબંધિત આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈઓ હેઠળ કાર્યવાહી હજુ શરૂ થવાની બાકી હોય તેવા કિસ્સાઓમાં પણ કામચલાઉ જમી વસૂલ કરી શકાય છે.તેથી, આ જોગવાઈનો ઉપયોગ કરવો અને આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈ હેઠળ નોટિસ જારી કરવી, જે તે જ દિવસે શોધ અથવા માંગણીના કિસ્સામાં આકારણી સાથે સંબંધિત છે, તે આ જોગવાઈ હેઠળ પસાર કરાયેલા આદેશની માન્યતાને અસર કરશે નહીં.

જ્યાં હકીકતોના આધારે આકારણી અધિકારીને સંતોષ થયો કે મહેસૂલના હિતનું રક્ષણ કરવા માટે કરદાતાની મિલકતો ટાંચમાં લેવી જરૂરી છે અને સંબંધિત કમિશનર પાસેથી યોગ્ય મંજૂરી લેવામાં આવી હતી, જેમણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તે કામચલાઉ ટાંચમાં લેવા માટે યોગ્ય કેસ છે, ત્યારે આ જોગવાઈ હેઠળ પસાર કરાયેલ આદેશ કરદાતાની કેટલીક મિલકતોના સંદર્ભમાં ન્યાયિક સમીક્ષાની બાંહેધરી આપશે નહીં.કર આકારણીની વસૂલાત માટે મુશ્કેલી વિના કઈ અસ્કયામતોની ચૂકવણી કરી શકાય તે નક્કી કરવા માટે તે મૂલ્યાંકન અધિકારી માટે છે.વધુમાં, કરદાતા મૂલ્યાંકન અધિકારીને કોઈ ચોક્કસ મિલકતને જમ કરવા માટે

દબાણ કરી શકતો નથી.કારણ કે આ જોગવાઈ માત્ર કરદાતાની મિલકતને જમ કરવાની જોગવાઈ કરે છે અને તેથી, કરદાતાની ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટને જમ કરવાનો આદેશ ગેરકાયદેસર રહેશે.જો કે આ જોગવાઈમાં કરદાતાઓના બેંક ખાતાની કામચલાઉ જમીનો આદેશ પસાર કરતા પહેલા સુનાવણીની જરૂર નથી.જમ કરેલી અસ્કયામતો મુક્ત કરવા માટે સહાયક કમિશનર સમક્ષ પડતર કરદાતાની અરજીનો ન્યાયના હેતુઓ માટે વહેલી તકે નિકાલ કરવો આવશ્યક છે.

આ જોગવાઈ હેઠળ પસાર કરાયેલ કામચલાઉ જમી માટેનો આદેશ માત્ર છ મહિનાના સમયગાળા માટે માન્ય છે અને આદેશની તારીખથી છ મહિનાની સમાપ્તિ પછી તેની અસર બંધ થઈ જાય છે.જો કે, સમય વધુ છ મહિના માટે લંબાવી શકાય છે.કામચલાઉ જમીનો સમયગાળો વધારવા માટેનો યોગ્ય આદેશ સૂચિબદ્ધ માપદંડોના સંતોષ પર જ પસાર કરવામાં આવશે.આકારણીની કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી દરમિયાન પસાર કરાયેલ મનાઈ હુકમ/સ્ટે ઓર્ડર તેના પોતાના પર અથવા ક્રમમાં નિર્ધારિત કાલ્પનિક વિસ્તરણ સમયગાળાને ધ્યાનમાં લેતા નથી.કામચલાઉ જમીની માંગ કરતા આદેશમાં નિર્ધારિત સમયગાળો સમાપ્ત થયા પછી, કરદાતા તેના નાણાંને કોઈપણ બાકી કર બાદબાકી કરીને રોકડમાં ફેરવવાનો હકદાર છે.કોઈ પણ કારણોની નોંધ લીધા વિના કામચલાઉ

જમીનું વિસ્તરણ, આવા આદેશને ગેરકાયદેસર અને બિનજરૂરી ગણવો જોઈએ. જ્યારે કરદાતાએ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈ હેઠળ નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર મૂલ્યાંકનના આદેશને પડકારતી અપીલ દાખલ કરી હોય, જે સ્ટે અરજી સાથે અપીલપાત્ર આદેશો સાથે કામ કરે છે, ત્યારે મૂલ્યાંકન અધિકારી આ જોગવાઈના સંદર્ભમાં જમીનો આદેશ પસાર કરી શકતા નથી. જ્યારે મિલકત, જે કામચલાઉ જમીનો વિષય છે, તે કરવેરાની જવાબદારીને સંતોષવા અને આવકના હિતની સુરક્ષા માટે પૂરતી હોય, ત્યારે અરજદાર અન્ય મિલકતો અને દેવાદારો અને થાપણદારો પાસેથી બાકી રકમના સંદર્ભમાં કામચલાઉ જમી મુક્ત કરવાની માંગ કરી શકે છે.”

૪૯. આમ, આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૨૮૧બીની જોગવાઈઓ રાજ્ય જીએસટી કાયદાની કલમ ૮૩ની સમાન સામગ્રી હોવા છતાં, આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૨૮૧બીની એક સુસંગત વિશેષતા એ છે કે તે કામચલાઉ જમી કરવા માટે માર્ગદર્શિકા આપે છે. જ્યાં સુધી રાજ્ય જી. એસ. ટી. અધિનિયમની કલમ ૮૩ની વાત છે ત્યાં સુધી આવી માર્ગદર્શિકાઓનો અભાવ છે.

૫૦. આ બાબતની એકંદર દ્રષ્ટિએ, ખાસ કરીને, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે બે બેંક ખાતાઓમાં ભાગ્યે જ ૨૨૦૬૫ રૂપિયા બાકી છે, અમે કામચલાઉ જમી

ચાલુ રાખવા માટે કોઈ યોગ્ય કારણ જોતા નથી.

૫૧. પરિણામે, આ રિટ-અરજી સફળ થાય છે અને આથી તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.બે બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીનો વિવાદિત આદેશ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને તેને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે.જોડાયેલ સિવિલ એપ્લિકેશન ટકી શકશે નહીં અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૫૨. તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આ આદેશની આગળની કાર્યવાહી પર કોઈ અસર થશે નહીં કે જે સત્તાધિકારી કાયદા અનુસાર શરૂ કરવા માટે યોગ્ય સમજે.

૫૩. અમે સમયાંતરે નોંધ્યું છે કે દરેક બાબતમાં જેમાં કાયદાની કલમ ૬૭ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે છે, કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ બેંક ખાતાઓની કામચલાઉ જમીનો આદેશ અનુસરવામાં આવશે.શક્તિની આ યાંત્રિક ક્વાયતની પ્રશંસા કરવામાં આવતી નથી.વિધાનસભાએ આ સત્તાનો ઉપયોગ આકસ્મિક રીતે ન થાય તેવી આશામાં કરદાતાની મિલકતને કામચલાઉ રીતે જમ્ન કરવાની સત્તા સત્તાધિકારીને પ્રદાન કરવાનું યોગ્ય માન્યું છે, પરંતુ યોગ્ય અને યોગ્ય રીતે મનનો ઉપયોગ કર્યા પછી જ.આવી શક્તિનો યાંત્રિક અથવા આકસ્મિક ઉપયોગ કાયદાની કલમ ૮૩ની જોગવાઈઓની ખૂબ જ અસરકારકતાને નબળી પાડશે. દરરોજ કાયદાની કલમ ૮૩ના વિષય પર ઓછામાં ઓછી દસ બાબતો કારણ-

ચાદીમાં હોય છે.જ્યારે કાયદાની કલમ ૮૩ને વિગતવાર સમજાવતા ચુકાદાઓની ભરમાર છે, તો પછી હાઈકોર્ટમાં આટલા બધા મુકદ્દમા કેમ?કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાનો યાંત્રિક ઉપયોગ એકમાત્ર કારણ છે. આ કામ વહેલામાં વહેલી તકે બંધ થવું જોઈએ.આવી તમામ બાબતોમાં ન્યાયિક સમયનો બગાડ થાય છે જેમાં કાયદાનું સારી રીતે સમાધાન થાય છે.

૫૪. રજિસ્ટ્રીને આ ચુકાદાની એક-એક નકલ મુખ્ય સચિવ, નાણાં વિભાગ, ભારત સરકાર, નવી દિલ્હી અને સીબીડીટીના અધ્યક્ષ, નવી દિલ્હીને વહેલામાં વહેલી તકે મોકલવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.

૫૫. અમે ભારત સંઘ તેમજ સીબીડીટીને વિનંતી કરીએ છીએ કે તેઓ આ ચુકાદાને સંપૂર્ણ રીતે વાંચે અને અધિનિયમ, ૨૦૧૭ની કલમ ૮૩ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગના સંદર્ભમાં વહેલી તકે યોગ્ય સૂચનાઓ અથવા માર્ગદર્શિકા જારી કરવા પર વિચાર કરે.

(જે. બી. પારડીવાલા, જે.)

(ઇલેશ જે વોરા, જે.)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.